

JAARVERSLAG 2020

Samen voor een mooi en duurzaam Overijssel

natuur en milieu overijssel

Voorwoord

2020 was een uniek jaar voor ons allen. Alles moest anders en tegelijkertijd gingen we door. Waar we voor de zomer stagnatie zagen in allerlei activiteiten, gingen we na de zomer op digitale wijze voortvarend verder. Bijzonder is dan ook dat onze impact niet heel erg is veranderd. Natuurlijk hadden we minder bereik, vooral aan de educatieve kant. Maar het digitale werken zorgde soms ook voor het bereik van andere mensen.

Tegelijkertijd mis je natuurlijk iets. Het menselijk contact en een leuk gesprek voorafgaand aan een bespreking of unieke verbinding vinden met iemand die je anders nooit had vermoed. Dat was allemaal veel moeilijker te realiseren. Ook gewoon aan de lunchtafel zitten met collega's was onmogelijk. Dit gemis is niet met een extra zoom- of teams-gesprek op te vullen.

Er waren echter ook positieve kanten aan deze crisis. Wandelen in de natuur was enorm populair en vrijwel iedereen heeft ervaring hoe belangrijk het is om een groene leefomgeving dichtbij te hebben. Onze foto-actie #natuurdichtbij werd dan ook een groot succes. Voedsel uit de directe omgeving werd populairder. Bovendien is het duidelijk dat we best wat minder kunnen reizen. Het is echt niet noodzakelijk om voor elke afspraak naar de andere kant van de provincie te reizen.

Welke van deze ontwikkelingen zetten zich door als de samenleving weer langzaam op gang komt? Belangrijker nog: hoe zorgen we ervoor dat al onze duurzaamheidsdoelstellingen na de crisis niet naar de achtergrond verdwijnen? En de zorg om Overijssel mooi achter te laten voor onze kinderen?

In dit jaarverslag verantwoorden wij onze financiële resultaten. Wij zijn blij dat we zelfs dit jaar onze continuïteitsreserve op een verantwoorde wijze kunnen verhogen. Daarnaast maken we met dit jaarverslag onze maatschappelijke impact transparant. Graag wil ik iedereen bedanken voor hun bijdragen aan Natuur en Milieu Overijssel in 2020: medewerkers, leden van Raad van Toezicht, vrijwilligers en partners. Ook in de toekomst zie ik uit naar de samenwerking met jullie en anderen.

Matthijs Nijboer

Inhoudsopgave

Voorwoord

3

1 Natuur en Milieu Overijssel in het kort

6

1.1 De basis van de organisatie

6

1.2 De strategische koers

6, 7 en 8

1.3 Al 25 jaar steun van de Postcode Loterij

9

2 Van activiteiten tot impact

10

2.1 Vergelijkingen 2019 en 2020

10

2.1.1 Ureninzet

10, 11 & 12

2.1.2 Bereik en impact

12 & 13

2.1.3 Communicatiecijfers

13 & 14

2.2 Klimaat

15

2.2.1 Tegengaan van klimaatverandering

15

2.2.2 Omgaan met klimaatverandering

16 & 17

2.3 Biodiversiteit

18 & 19

2.4 Circulaire economie

20 & 21

3 Bestuursverslag

22

3.1 Algemene informatie

22 & 23

3.2 Risico's en onzekerheden

24

3.3 Het financieel beleid en de financiële resultaten

25, 26 & 27

3.4 Raad van Toezicht en Directie

28 & 29

3.5 Informatie over communicatie met belanghebbenden

30 & 31

3.6 Maatschappelijke impact vergroten en zichtbaar maken

31

3.7 Gedragscodes: 9 principes van Good Governance Code Cultuur

31

3.8 Vooruitblik 2021 en verder

31

4 Raad van Toezicht

32

4.1 Algemeen

32

4.2 Samenstelling Raad

32

4.3 Rooster van aftreden

32

4.4 Functies en nevenfuncties Raad van Toezicht

32 & 33

4.5 Auditcommissie

33

4.6 Verslag Raad van Toezicht

33

4.7 Vergaderingen Raad van Toezicht

34 & 35

Inhoudsopgave (vervolg)

5	Jaarrekening 2020	<u>36</u>
5.1	Oprichting	<u>36</u>
5.2	Balans per 31 december	<u>37</u>
5.3	Staat van baten en lasten	<u>38 & 39</u>
5.4	Kasstroomoverzicht	<u>40</u>
5.5	Grondslagen voor waardering en van resultaatbepaling	<u>41 & 42</u>
5.6	Toelichting op de balans per 31 december	<u>43 & 44</u>
5.7	Toelichting op de staat van baten en lasten	<u>45</u>
5.8.1	Toelichting lastenverdeling - tabel	<u>46</u>
5.8.2	Toelichting lastenverdeling	<u>47, 48 & 49</u>
5.9	Werkelijk versus begroot resultaat	<u>50</u>
	Bijlages	<u>51</u>
Bijlage 1	Begrote exploitatierekening 2020	<u>51</u>
Bijlage 2	Overzicht betalingen 2020 Stichting De Natuur en Milieufederaties	<u>52</u>
Bijlage 3	Personeel	<u>53</u>
Bijlage 4	Aangesloten groepen	<u>54 & 55</u>
Bijlage 5	Overzicht van de door ons georganiseerde evenementen	<u>56 & 57</u>
Bijlage 6	Rooster van optreden Raad van Toezicht	<u>58</u>
Bijlage 7	Verslag 2020 NMF vertrouwenspersoon	<u>59</u>

1. Natuur en Milieu Overijssel in het kort

1.1 De basis van de organisatie

Natuur en Milieu Overijssel, gevestigd in Zwolle, is op 28 september 1973 opgericht. In 1981 werd het Steunpunt Natuur en Milieu Educatie opgericht. Vanaf dat moment is Natuur en Milieu Overijssel provinciale milieufederatie en consulentenschap voor natuur en milieueducatie in één. Natuur en Milieu Overijssel is een stichting volgens het Raad-van-Toezicht-model. De statuten zijn in 2018 opnieuw bekeken en waar nodig aangepast. Bij het Notarieel in Zwolle zijn de nieuwe statuten opgemaakt en ondertekend op 3 juli 2018. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland onder nummer 41022006.

Doelstelling en missie

Onze doelstelling is volgens de statuten “bevordering van het behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel”. Die doelstelling kwam 48 jaar geleden voort uit bezorgdheid en een toekomstdroom. Beide zijn nog steeds actueel en hebben in de loop der jaren aan kracht gewonnen. Gelukkig zijn de afgelopen jaren goede vorderingen gemaakt op het vlak van overheidsbeleid en wetgeving, maatschappelijk bewustzijn en betrokkenheid van het bedrijfsleven bij een duurzame toekomst. Onze 48 jaar oude doelstelling hebben we in ons Beleidsplan 2017-2019, inmiddels opgevolgd door Strategisch beleidsplan 2020-2024, vertaald in de volgende, eigentijdse missie:

“Samen met inwoners, overheden en bedrijven maken we Overijssel mooi en duurzaam. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat inwoners van Overijssel nu en later kunnen genieten van een gezonde en groene leefomgeving”.

1.2 De strategische koers

We hebben onze strategische koers vastgelegd in “Onze Strategie 2020-2024”. Daarin beschrijven we onze missie en visie, schetsen we wat we willen bereiken en staan onze inhoudelijke doelstellingen en programma's. De wereld om ons heen verandert continue en de snelheid van die verandering is groter dan ooit tevoren. Dit vraagt om wendbaarheid en aanpassingsvermogen zonder de doelen uit het oog te verliezen. In ons meerjarenplan geven we richting aan onze activiteiten in de komende jaren.

Zie ook: www.natuurenmilieuoverijssel.nl/over-ons/missie-en-visie

Drie positioneringen

We kiezen voor drie positioneringen van waaruit we de komende 4 jaren onze missie willen bereiken:

Samen kunnen we meer

Onze missie begint nadrukkelijk met het woord “samen”: we zijn ervan overtuigd dat we onze doelen alleen maar kunnen bereiken samen met anderen. We zien het dan ook als onze rol om partijen bij elkaar te brengen. Ook partijen die niet direct voor de hand liggen.

Tussen straat en staat

Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk mensen meekrijgen op weg naar een mooi en duurzaam Overijssel. Dit doen we door bruggen te slaan tussen overheden en inwoners: we helpen overheden om bewoners te betrekken bij duurzaamheid. En vertalen signalen die leven in de samenleving weer terug naar de overheid. We kijken hierbij verder dan alleen naar onze eigen achterban. We willen dat iedereen onderdeel kan worden van de overgang naar een duurzamer Overijssel.

Aan de slag

Uiteindelijk gaat het erom dat we resultaten boeken om duurzaamheid te bereiken. We willen ontwikkelingen niet van bewoners, bedrijven of overheden overnemen, maar vooral hen de gelegenheid geven om zich in te zetten voor een duurzaam Overijssel. Hierbij bieden we handelingsperspectief in de slag naar een duurzame toekomst. Dit doen we bijvoorbeeld door de uitvoeringskracht van duurzame initiatieven te versterken.

Drie punten voor een natuurinclusieve en duurzame samenleving

Onze grootste opgaven van de komende jaren liggen in het tegengaan van klimaatverandering en het herstel van biodiversiteitsverlies. Wij werken samen aan de volgende punten voor een natuurinclusieve en duurzame samenleving:

- Tegengaan van en omgaan met klimaatverandering
- Herstel van biodiversiteit
- Stimuleren circulaire economie

Sustainable Development Goals...

Onze impact hebben we geformuleerd in termen van [*Sustainable Development Goals \(SDG's\)*](#). Deze SGD's worden ook wel Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen genoemd. In 2015 hebben de Verenigde Naties deze vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Wij richten ons in onze werkzaamheden op de volgende inhoudelijke Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen:

- Duurzame Energie (inhoudsdoel 7)
- Circulaire Economie (inhoudsdoel 12)
- Klimaat (inhoudsdoel 13)
- Biodiversiteit (inhoudsdoel 15)

Daarbij sluiten we aan op deze procesdoelen:

- Educatie (procesdoel 4)
- Duurzame steden en dorpen (procesdoel 11)
- Effectief Partnerschap (procesdoel 17)

... en procesdoelen in navolging van het CBF

Wij hebben te maken met een iets andere doelenindeling naar besteding van middelen dan van waaruit het Erkenningsrapport wordt opgesteld. Dat is omdat wij met onze stichting als erkende goede-doelenorganisatie zijn aangesloten bij het CBF. Wij sluiten aan bij deze door het CBF gehanteerde procesdoelen: Voorlichting & Bewustwording (procesdoel 4), Lobby & Belangenbehartiging (procesdoel 17). Bovendien sluiten wij aan bij procesdoel 11, categorie overig met Duurzame steden en dorpen. Dit leest u terug in de verantwoording in de jaarrekening onder de toelichting op de staat van baten en lasten (paragraaf 5.7).

Een goed fundament

Om als goede-doelenorganisatie invulling te kunnen geven aan onze missie, zorgen we ervoor dat de volgende zaken goed voor elkaar zijn:

- **Financieel solide**

Onze financiën zijn goed op orde, maar dit vraagt wel continue aandacht. In onze strategie zetten we in op meerjarige financieringsbronnen en een diversiteit aan financiers of programma's. Deze aanpak maakt ons minder kwetsbaar en draagt bij aan een grotere maatschappelijke impact.

- **Een flexibele en enthousiaste netwerkorganisatie**

Onze kracht zit in de onderlinge verbinding tussen collega's. Hiervoor is het essentieel elkaar goed te kennen en elkaar geregeld formeel en informeel te ontmoeten. Formeel werken we met drie programma's: Klimaat, Biodiversiteit en Circulaire economie. Daarnaast kijken we naar twee dwarsverbanden die ondersteunend zijn voor de programma's: Communicatie en Educatie. Op deze programma's en dwarsverbanden hebben we een trekker die zorgdraagt voor de uitvoering van de activiteiten. Informeel zorgen we dat er geregeld momenten zijn van ontmoetingen. De kracht komt in de kernbegrippen van ons functioneringsmanagement terug: persoonlijk leiderschap, plezier & trots, waarderen en een continue dialoog.

Naast een interne netwerkorganisatie is onze relatie met de omgeving hierin cruciaal. We hebben een aantal professionals en vrijwilligers dat dicht bij ons staat; we zorgen dat we ook hen geregeld informeel ontmoeten.

Tenslotte zijn er partnerorganisaties waar we intensief mee samenwerken. We kijken komende periode waar we faciliteiten kunnen delen met gelijkgestemde organisaties in onze omgeving. En waar kansen liggen in de samenwerking met de koepel van federaties.

- **Groei in impact**

Kunnen wij onze impact realiseren? Dan is er kans om in omvang als organisatie te groeien. Hierbij is het streven dat wij op de programma's en dwarsverbanden voldoende robuust zijn om pieken op te vangen. En dat we daarnaast flexibel genoeg zijn om dalen af te laten vlakken. Dit betekent dat groei in vaste medewerkers alleen aan de orde is als er kans is om de impact te vergroten of als we kwetsbaarheid van de huidige organisatie moeten voorkomen. In andere gevallen regelen we een flexibele oplossing of partnerschappen.

- **Legitimiteit: achterban en beweging**

We merken dat mensen zich steeds minder op structurele basis binden aan lokale natuur- en milieuclubs. Onze traditionele achterban is een vergrijzende groep. We zoeken naar wegen om anderen aan ons te binden. En zo meer verbinding te maken met mensen en groepen die zich aangetrokken voelen voor de beweging waar wij onderdeel van uitmaken. We gaan hierbij steeds meer uit van een informele beweging, dan van formele structuren. Een voorbeeld hiervan is onze betrokkenheid en inzet voor het netwerk van energiecoöperaties in Overijssel, hoewel zij geen formele aangesloten groepen zijn.

1.3. Al 24 jaar steun van de Postcode Loterij

De samenwerking met de Natuur en Milieufederaties en de Nationale Postcode Loterij wordt ook de komende vijf jaar verlengd. Sinds 1996 ontvangen de Natuur en Milieufederaties een bijdrage om te werken aan een mooi en duurzaam Nederland. In 2020 is de samenwerking geëvalueerd en is besloten om deze voort te zetten.

Annie van der Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties, is verheugd over de voortgezette samenwerking: *“Dankzij de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is het voor de Natuur en Milieufederaties mogelijk om in héél het land een impact te creëren en zo te werken aan een mooier en duurzamer Nederland. De bijdrage van de Loterij is voor ons al jarenlang een fundament voor de realisatie van vele mooie projecten. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland het verschil kunnen maken.”*

De Nationale Postcode Loterij is in 1989 opgericht om goede doelen te steunen. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij is er sinds de oprichting van de Loterij ruim 6,2 miljard euro aan mens en natuur gegeven. De Natuur en Milieufederaties ontvangen dit jaar opnieuw een vaste bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

De Natuur en Milieufederaties zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers enorm dankbaar voor hun bijdrage. Met hun steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies.

2. Van activiteiten tot impact

Ook in 2020 hebben we ons onverminderd ingezet voor een mooi en duurzaam Overijssel samen met bewoners, vrijwilligersorganisaties, overheden, bedrijven en onderwijs. Om onze impact te bepalen gebruiken wij een vragenlijst, die de Natuur en Milieufederaties ontwikkelden. Deze vragenlijst is gebaseerd op de Theory of Change zoals hieronder weergegeven.

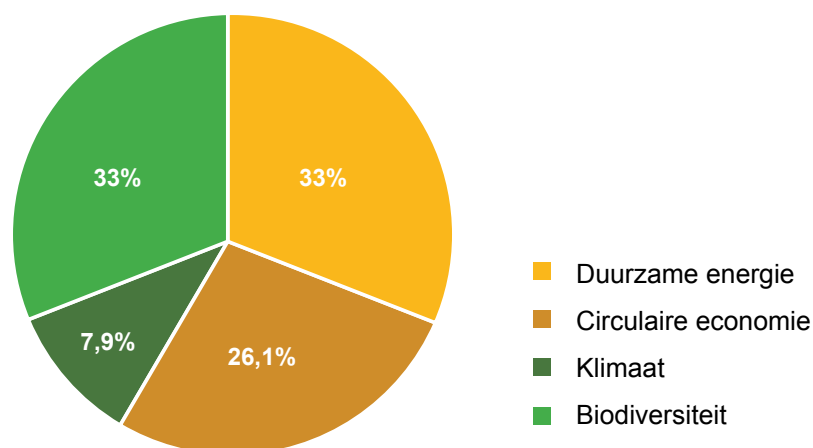

2.1 Vergelijkingen 2019 en 2020

2.1.1. Ureninzet

Een derde van onze ureninzet besteden we aan biodiversiteit (SDG 15) en duurzame energie (SDG 7). Op de voet gevolgd door circulaire economie (SDG 12). Klimaatadaptatie (SDG 13) maakt weliswaar een klein deel uit van onze totale ureninzet, maar is wel gegroeid ten opzichte van 2019. Deze verdeling over de 4 SDG-doelen lijkt sterk op die van 2019. Deze verdeling in ureninzet ziet u terug in onderstaand figuur (figuur 1).

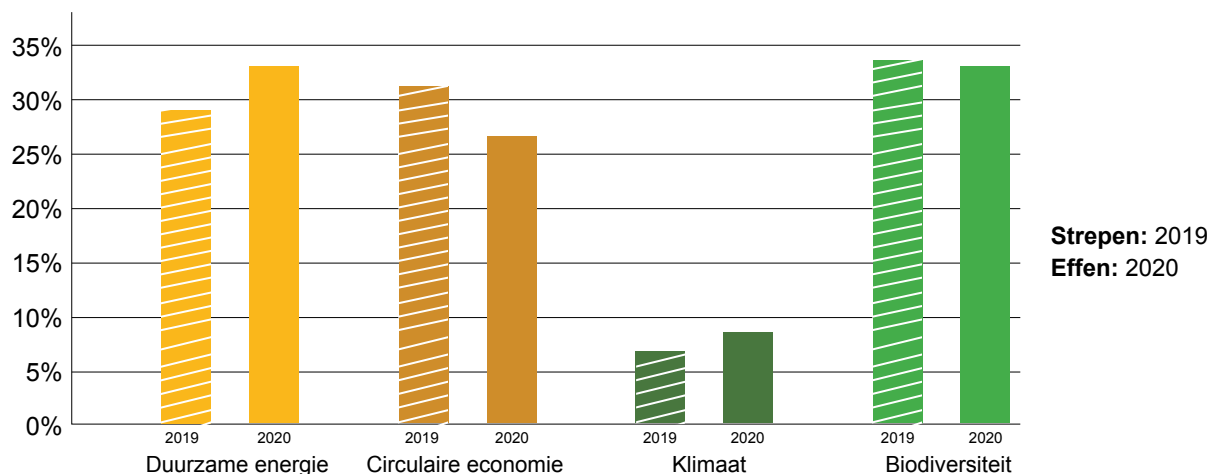
Verdeling ureninzet voor 4 SDG doelen

Figuur 1: Taartdiagram van onze ureninzet voor 4 SDG doelen in 2020

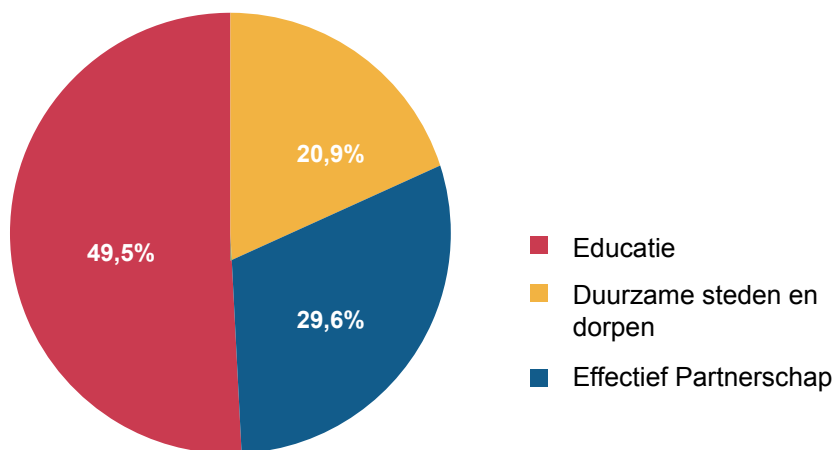
Vergelijking content goals 2019 - 2020

Figuur 2: Staafdiagram van ureinzet voor 4 SDG doelen in 2019 en 2020

Bij de meer procesmatige SDG's (zie figuur 3 en 4) is duidelijk dat samenwerken aan duurzame ontwikkeling (SDG 17) dominant is. Dit is duidelijk gerelateerd aan ons als netwerkpartner en verbinder; samen kunnen we meer. Onze inzet om samen met bewoners te werken aan duurzame steden en dorpen (SDG 11) is vrijwel stabiel gebleven. Onze educatieve activiteiten zijn afgelopen jaar wat afgenomen (SDG 4). Dat is het gevolg van de coronamaatregelen.

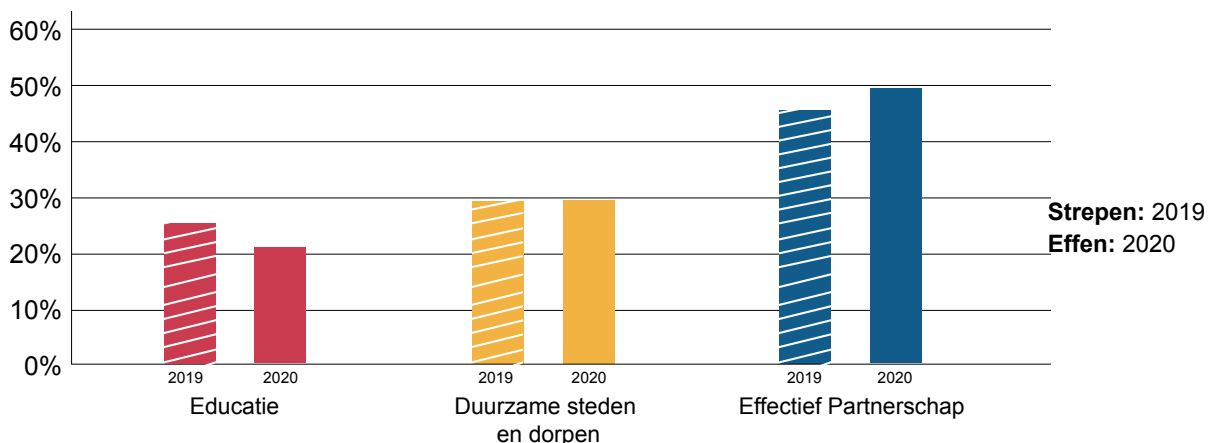
Verdeling ureinzet over 3 procesdoelen (SDG)

Figuur 3: Taartdiagram van onze ureinzet voor 3 procesdoelen in 2020

Vergelijking 3 procesdoelen 2019-2020

Figuur 4: Staafdiagram van onze ureninzet voor procesdoelen SDG in 2019 en 2020

2.1.2 Bereik en impact

In *figuur 5* hebben we ons bereik en impact voor alle 7 duurzame ontwikkelingsdoelen samen in cijfers uitgedrukt en vergeleken met 2019. Een ontwikkeling die aansluit bij onze verwachtingen rond achterban en legitimiteit wordt ook in 2020 in onze cijfers zichtbaar. Het aantal aangesloten groepen is afgenomen. Een reden hiervoor is dat een aantal groene groepen zich hebben opgeheven. Tegelijkertijd zien we een ontwikkeling naar 'duurzame' groepen ontstaan, zoals energiecoöperaties. De maatschappelijke ontwikkeling anno 2020 is naar groepering rondom een thema, in plaats van een levenslange binding aan een groene groep. Tot nu toe hebben we ervoor gekozen om hier geen formele bindingen aan te gaan, maar deze 'duurzame' groepen als belangrijk onderdeel te zien van de beweging waar ook wij onderdeel van zijn.

Door corona ziet 2020 er in de tabel anders uit dan in de voorgaande jaren. In 2019 was het bereik hoog vanwege een toename aan onze educatieve activiteiten. Deze zijn minder geschikt voor digitale alternatieven, wat grotendeels de terugval verklaart van het bereik. Het aantal georganiseerde fysieke bijeenkomsten is dus ook flink minder. Daar zijn wel digitale bijeenkomsten voor in de plaats gekomen. Dit heeft ertoe geleid dat de terugval beperkt is en dat ons bereik ook in 2020 substantieel blijft, ondanks een samenleving in de ban van corona. Voor een aantal parameters zien we juist een toename in bereik. Bijvoorbeeld in het aantal bedrijven dat ondersteuning heeft gekregen bij verduurzaming bedrijfsprocessen. Hier zien we een stap in verduurzaming in de landbouw.

Ook in 2020 was er weer veel belangstelling voor Groene Loper activiteiten en voor ons Kennisfestival Lokale energie Overijssel. Er was een goed bezocht webinar voor Groene Schoolpleinen in Overijssel. Een andere opvallend goed bezochte livestream was een talkshow voor bewoners van energieneutraal in Zwolle (120 deelnemers). Gevolgd door drie infosessies van in totaal 60 deelnemers. Ook is er een ontwikkeling te zien naar meer uitvoeringsgericht advies. Deze zien we vooral terug bij biodiversiteit en gemeenten, bijvoorbeeld in relatie tot bermbeheer. We hebben in 2020 steeds gezocht naar wat wel kon en dit is in veel gevallen ook gelukt.

Bereik	2019	2020
Aantal aangesloten groepen	78	68
Aantal georganiseerde activiteiten	181	74
Aantal deelnemers aan georganiseerde activiteiten	9.672	3.966
Online bereik 3 websites: aantal bezoekers	46.534	40.226
In de media	309	324
Versterken maatschappelijk middenveld		
Adviezen aan lokale en regionale organisaties	1240	1052
Adviezen aan burgers	258	185
Aantal netwerken waarvan wij de aanjager zijn	41	37
Aantal netwerken waarin we participeren	84	76
Aantal nieuwe lokale initiatieven helpen opstarten	295	176
Verduurzamen bedrijven		
Aantal bedrijven ondersteund bij verduurzaming bedrijfsprocessen	8	77
Aantal koploperbedrijven waar mee samengewerkt	15	31
Aantal bedrijven toegang gekregen tot multistakeholdernetwerken	475	314
Verduurzaming overheid		
Aantal beleidsontwikkeltrajecten waaraan we hebben bijgedragen	66	81
Hoe vaak advies overgenomen	33	43
Aantal concrete plannen voor beleidsuitvoering	19	53

Figuur 5: Tabel met bereik en impactcijfers in 2019 en 2020

2.1.3 Communicatiecijfers

Naast de offline-activiteiten en berichten in de media onderhouden we ook contact met onze omgeving en netwerk via diverse websites, nieuwsbrieven en sociale media. In figuur 6 vergelijken we de resultaten van dit jaar met 2019. Opvallend is de afname in het bereik van onze algemene website, terwijl juist ons bereik op thematische Facebookpagina's toeneemt. Een mogelijke verklaring is dat mensen op zoek zijn naar specifieke onderwerpen. Afgelopen jaar zijn we succesvol gestart met Instagram in verschillende "foto-wedstrijden". Ook is zichtbaar dat we meer op LinkedIn actief zijn.

Middel	2019	2020
Bezoekers website NMO	34.559	25.419
Bezoekers website NME	5.807	3.358
Bezoekers website Groenbezig	6.168	5.174
Volgers Facebook NMO	1.206	1.304
Volgers Facebook NME	290	332
Volgers Facebook Energietuin Noordmanshoek	44	93
Volgers Facebook Groene schoolpleinen	96	179
Volgers Facebook Bijenbeweging	248	349
Volgers Facebook Groenbezig	55	209
Volgers Facebook Groene Loper Zwolle	766	851
Volgers LinkedIn NMO	460	842
Abonnees Youtube NMO	32	35
Abonnees nieuwsbrief NMO	2015	2120
Abonnees nieuwsbrief NME	373	246
Abonnees nieuwsbrief Lokale energie	461	410
Volgers Twitter NMO	1.736	1.835
Volgers Twitter NME	186	203
Instagram volgers	-	670
Berichten in de pers	309	324

Figuur 6: Tabel met resultaten communicatieinspanningen in 2019 en 2020

2.2 Klimaat

SDG 7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.

SDG 7.3 Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen.

2.2.1 Tegengaan van klimaatverandering

We willen de aanpak tegen klimaatverandering versnellen. Naast deze versnelling willen we zorgen dat dit op een integrale wijze gebeurt. Dus in samenhang met andere opgaven en ruimtelijke kwaliteit. En we willen dat de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden. Hier volgen enkele voorbeelden hoe we hier in 2020 aan hebben bijgedragen.

1. We dragen bij aan integraliteit van de energietransitie:

- We koppelen biodiversiteit en landschap aan energie in projecten in decentraal en landelijk beleid. In 2019 zijn we gestart met ons Energietuinenproject en in 2020 hebben we flinke stappen gezet in de planontwikkeling voor een toekomstig landgoed. Daarin komen energietransitie, biodiversiteit, landschap, wonen en voedsel samen. We ondersteunen hierbij een bewonersinitiatief en trekken samen op richting omgeving en overheden. We zijn hier op een inventieve wijze aan de slag met de energietransitie. Zie ook: www.natuurenmilieuoverijssel.nl/energietuin-de-noordmanshoek
- We starten een innovatief concept als Windbossen op. Daarbij kijken we hoe nieuwe bossen kunnen worden gecombineerd met windmolens. Zo draagt de energietransitie bij aan biodiversiteit en landschap. Ook dit doen we samen met andere partners.
- Samen met Landschap Overijssel en Overijssels Particulier Grondbezit in 2020 ontwikkelen we een wegwijzer voor groene ontwerpprincipes in regionale energiestrategieën. Zie ook: www.natuurenmilieuoverijssel.nl/nieuws/groene-res

2. Wij dragen bij aan een maatschappij-inclusieve energietransitie:

- We zorgen in het programma Nieuwe Energie Overijssel voor de ondersteuning van lokale initiatieven. Zo hebben we ons hard gemaakt voor een ontwikkelfonds voor lokale initiatieven. Dit ontwikkelden en lanceerden we samen met de provincie en het energiefonds Overijssel. Inmiddels heeft het eerste project financieel ondersteuning ontvangen. Zie ook: www.natuurenmilieuoverijssel.nl/leif
- In het project Sturen met de burens zetten we ons in voor initiatieven op het gebied van elektrische deelauto's. Hierbij ondersteunen we initiatieven en proberen we elektrisch rijden voor een brede groep beschikbaar te maken. Zie ook: www.natuurenmilieuoverijssel.nl/project/elektrische-deelmobiliteit
- Ondanks corona hebben we enkele activiteiten op het gebied van bewustwording ontwikkeld. Zo zijn er 14 scholen aan de slag gegaan op het gebied van duurzame energie. Leerlingen gingen als adviesbureau aan het werk met een opdracht van een echte opdrachtgever. Dit levert vaak verrassende en verfrissende ideeën op.
- Vanuit de wijkaanpakken rond aardgasvrije wijken zorgen we dat bewoners kunnen meedenken over de warmtetransitie in hun wijk. Zie bijvoorbeeld: www.berkumenergieneutraal.nl/

SDG 13.1 De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen.

SDG 13.2 Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.

SDG 13.3 De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering.

2.2.2 Omgaan met klimaatverandering

We willen niet alleen verdere klimaatverandering voorkomen. Maar ook willen we bijdragen aan groene oplossingen voor de omgang met klimaatverandering. Zo draagt deze enorme opgave bij aan een gezonde en biodiverse leefomgeving. Dit betekent enerzijds dat we natuurlijke oplossingen voor klimaatadaptatie vanzelfsprekend willen maken. En anderzijds dat we klimaatadaptatie willen benutten om ook andere verdienmodellen voor ecosysteemdiensten te introduceren. Hieronder leest u enkele voorbeelden hoe we aan bovenstaande doelstellingen hebben bijgedragen.

1. We dragen bij aan natuurlijke klimaatadaptatie:

- We zijn actieve partner in relevante netwerken in de landelijke Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers. Als vertegenwoordiger van de Natuur- en Milieufederaties dragen we bij aan de (beleids)lobby voor natuurlijke klimaatbuffers. Zie ook www.klimaatbuffers.nl
- We ontwikkelen een netwerk van klimaatambassadeurs om deze in Overijssel en de rest van Nederland in te zetten. Zo brengen we natuurlijke klimaatbuffers onder de aandacht. Zie ook www.natuurenmilieuoverijssel.nl/project/ambassadeurs-klimaatbuffers
- We participeren actief in Climate Campus (bestuurslidmaatschap) in de regio Zwolle. Daarbij staat de verbinding tussen overheden, ondernemers, onderwijs, onderzoek en “van onderop” centraal.
- We ondersteunen groene initiatieven “van onderop” in steden en dorpen. Dat deden we bijvoorbeeld bij de prijsvraag van de groenste sportclub van Overijssel. Zie ook www.natuurvoorelkaar.nl/project/15/groen-groener-groenst-de-groenste-sportclub-van-overijssel
- We hielpen mee met de organisatie van bijeenkomsten en gesprekstafels om kennis en bewustzijn over klimaatverandering en mogelijke maatregelen te vergroten.

2. We dragen bij aan nieuwe verdienmodellen rond klimaatadaptatie:

- In het project Valuta voor Veen zoeken we naar een nieuw verdienmodel voor waterbuffering in veenweidegebieden door de introductie van CO2-credits. Hierbij maken we een combinatie van klimaatadaptatie en -mitigatie. Zie ook www.natuurenmilieufederaties.nl/project/valuta-voor-veen

Andere activiteiten op dit gebied hebben een nauw raakvlak met natuurinclusieve landbouw en leest u onder het thema biodiversiteit.

In onderstaande tabel ziet u onze activiteiten en output weergegeven op het thema klimaat.

2.3 Biodiversiteit

SDG 15.1 Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten.

SDG 15.2 Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen, verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren.

SDG 15.5 Dringende en doortastende actie ondernemen om de aftakeling in te perken van natuurlijke leefgebieden, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen.

SDG 15.6 Financiële hulpbronnen mobiliseren en aanzienlijk verhogen vanuit allerlei bronnen om de biodiversiteit en de ecosystemen te vrijwaren en op duurzame wijze te gebruiken.

In onze strategie rond biodiversiteit hebben we onze focus in 2020 sterker gelegd op gebieden buiten de N2000-gebieden in Overijssel. We willen ons daar inzetten voor een meer natuurinclusieve samenleving. Bewustwording rond de waarde en beleving van natuur is cruciaal voor het draagvlak voor een dergelijke samenleving. Biodiversiteit is voor ons ook nadrukkelijk onderdeel van de andere thema's en natuurlijk van onze educatieve activiteiten.

1. We dragen bij aan een natuurinclusieve en toekomstbestendige landbouw:

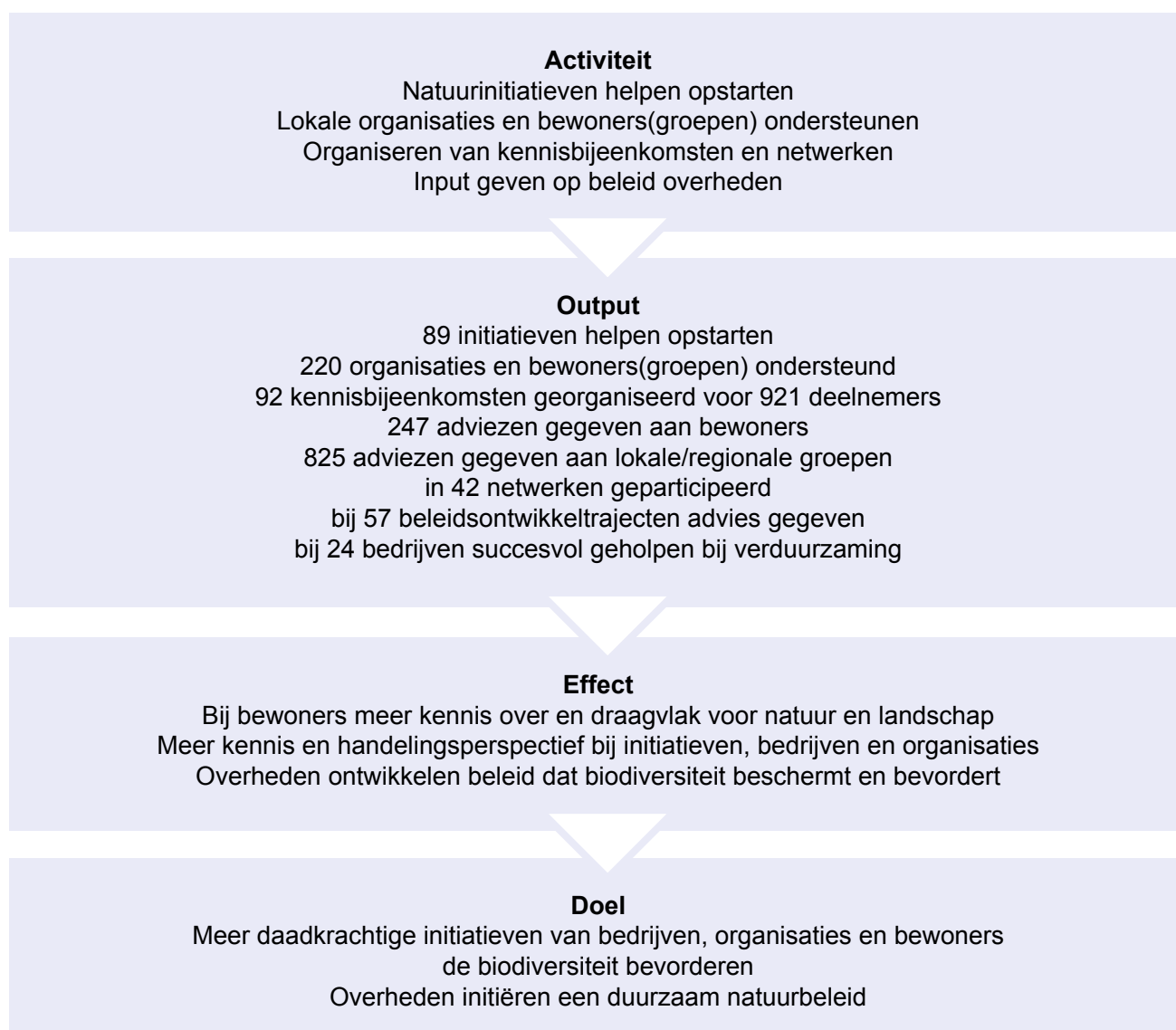
- We smeden samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld met: LTO, Staatsbosbeheer, IJssellandschap, Boerennatuur Overijssel en de Vereniging Overijssels Particulier Grondbezit in het Living Lab Natuurinclusieve Landbouw. Daarbij bieden we een meer natuurinclusief perspectief door onder andere kennissessies met agrariërs.
Zie ook www.natuurenmilieuoverijssel.nl/nieuws/extra-impuls-voor-natuurinclusief-boeren
- We verbinden onze groene vrijwilligers voor monitoring en advies aan agrariërs in projecten als Land van Waarde en Wroetvarkens. Zie ook: www.wroetvarken.nl/nieuws/meer-biodiversiteit-op-het-erf-van-de-wroetvarkenboer
- In "The good food club" proberen we producenten en consumenten van "goed voedsel" met elkaar te verbinden. Zie ook: www.goodfoodclub.nu/contact

In alle bovenstaande projecten houden we ons ook bezig met de ontwikkeling en uitrol van nieuwe verdienmodellen voor boeren.

2. We dragen bij aan een mooie natuur:

- We verbinden natuur en mensen onder andere in onze educatieprojecten, door groene bewonersinitiatieven te versterken en door groene schoolpleinen te realiseren. Zo zijn er ondanks corona 27 nieuwe aanvragen voor een groen schoolplein gehonoreerd.
Zie ook: www.natuurvoorelkaar.nl/project/4/groene-schoolpleinen
- We ondersteunen groene-buurt-initiatieven in groene lopers.
Zie ook www.natuurenmilieuoverijssel.nl/nieuws/groene-loper-zwolle-helpt-33-initiatieven-met-geld-voor-een-groene-buurt
- We zoeken naar nieuwe verbinding, zoals natuurinclusief bouwen
www.natuurenmilieuoverijssel.nl/nieuws/congres-natuurlijk-natuurinclusief-bouwen-zo-doe-je-dat
- We zetten ons in voor “Samen Werkt Beter”. En we verbinden de natuuropgave met andere uitdagingen in een gebiedsgerichte aanpak stikstof. Het gaat dan om de uitdagingen rondom landbouwtransitie en klimaat.

Hier ziet u onze activiteiten en output weergegeven op het thema biodiversiteit:

2.4 Circulaire economie

SDG 12.2 Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.

SDG 12.3 Tegen 2030 de voedselverspilling in winkels en bij consumenten per capita halveren en voedselverlies reduceren in de productie- en bevoorradingsketens, met inbegrip van verliezen na de oogst.

SDG 12.4 Tegen 2030 komen tot een vanuit milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.

SDG 12.5 Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.

SDG 12.8 Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevante informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.

Als we op termijn een leefbare wereld willen houden, is het sluiten van kringlopen fundamenteel. Daarvoor is het nodig dat we werken aan een afvalvrije samenleving: een samenleving waarin het behoud van de waarde van grondstoffen en materialen centraal staat. Wij zijn voornamelijk een partij die vanuit een onafhankelijk perspectief groepen kan verbinden om circulaire productstromen mogelijk te maken. In het afgelopen jaar hebben we ons daarbij vooral gericht op het voorkomen van afvalstromen door binnen WaardeRing bij te dragen aan nieuwe producten en grondstoffen uit afval. Hieronder enkele voorbeelden waar we in 2020 hebben bijgedragen.

1. We dragen bij aan de groei van circulaire initiatieven:

- Wij geven inzicht in de urgentie van circulariteit en bieden handelingsperspectief aan inwoners, ondernemers en burgerinitiatieven. Dit doen we door actieve vergaring en verspreiding van kennis over CE en circulaire mogelijkheden. Zie ook www.servicepunt-circulair.nl
- We brengen ketenpartners bijeen rondom specifieke materiaalstromen, zoals ook gebeurt in WaardeRing. Zo was er in 2020 een actie waarbij vanaf half april cd's, dvd's en oud kaarsvet welkom waren bij de GRIP-wagen van ROVA in Zwolle. Van deze materialen worden nieuwe kaarsen en kaarsenhouders gemaakt. Zie ook www.waarde-ring.nl/van-kaarsstompjes-naar-nieuwe-kaarsen

Hiermee willen we bereiken dat meer ondernemers en (burger)initiatieven hun business kunnen realiseren, dat de afzetmarkt voor circulaire producten wordt vergroot, dat inwoners en bedrijven circulaire keuzes kunnen maken en uiteindelijk dat grondstoffen zo min mogelijk verloren gaan.

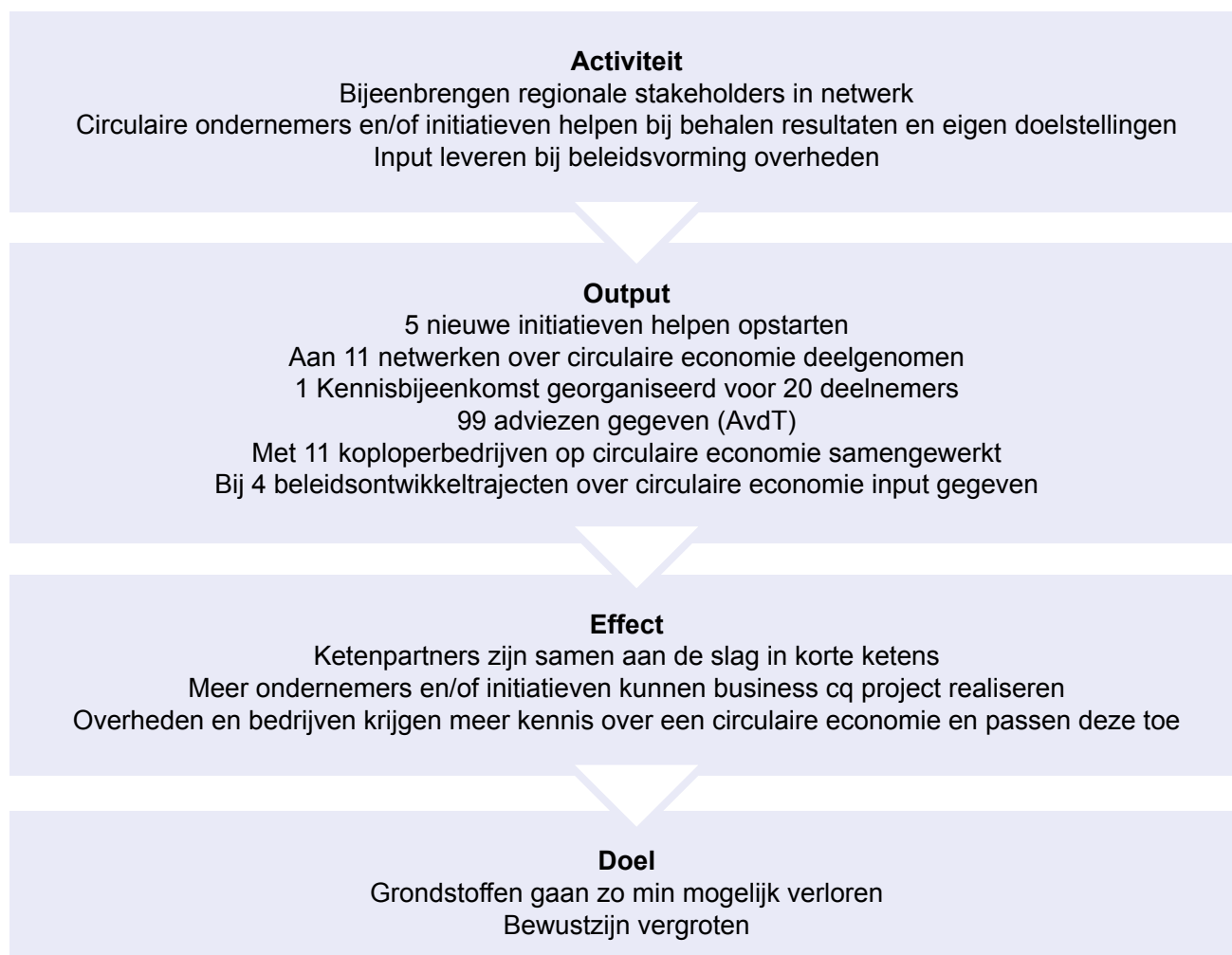
2. We zorgen voor goed circulair beleid op alle niveaus:

- Samen met partners dragen we bij aan een onderzoek, dat gestart is in 2020. Daarbij inspireren we het bedrijfsleven te participeren in de kunststofwaarde- keten en verdere stappen te zetten richting circulaire ketensamenwerking met inwoners (als consument).
- We verbinden de circulaire opgave met andere maatschappelijke opgaven, zoals energie, voedsel en RO in diverse ambtelijke en bestuurlijke gremia. Denk bijvoorbeeld aan verduurzaming van de woningbouw met behulp van biobased isolatiematerialen.

3. We dragen bij aan nieuwe samenwerkingsverbanden en daarbij aan een nieuwe economie:

- We ontwikkelen en versterken regionale stakeholders, waaronder onderwijs van primair tot universiteit en netwerken binnen het Circulair Ambachtsnetwerk WaardeRing.
- We schalen WaardeRing initiatief op naar de gemeenten Staphorst, Dalfsen, Ommen en Zwarteland in Waarderegio. Hiermee wonnen we de landelijke prijs voor Circulaire Ambachtscentra van Rijkswaterstaat. Zie ook www.natuurenmilieuoverijssel.nl/nieuws/gezamenlijk-circulair-plan-van-de-gemeenten-staphorst-dalfsen-ommen-en-zwartewaterland-valt-in-de-prijzen

Hieronder ziet u onze activiteiten en output op het thema circulariteit.

3. Bestuursverslag

3.1 Algemene informatie

Statutaire naam: Stichting Natuur en Milieu Overijssel
Vestigingsplaats: Zwolle
Rechtsvorm: Stichting

Doelstelling

De stichting heeft ten doel de bevordering van behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel. De stichting heeft geen winstoogmerk.

Missie

Samen met inwoners, overheden en bedrijven maken we Overijssel mooi en duurzaam. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat inwoners van Overijssel nu en later kunnen genieten van een gezonde en groene leefomgeving.

Visie

1. Samen kunnen we meer

Wij zijn ervan overtuigd dat we alleen onze doelen kunnen bereiken samen met anderen. Wij willen de partij zijn in het netwerk waarmee je samenwerkt, die partijen bij elkaar brengt. Ook partijen die niet gewoon zijn om met elkaar samen te werken. Uit onze impactmetingen van de afgelopen jaren blijkt dat deze functie sterk gewaardeerd wordt. Wij zetten enerzijds in op professionalisering van de burgerbeweging. Dat doen we door training, coaching en ondersteuning van vrijwilligers. Anderzijds zetten we in op begeleiding van ondernemers en overheden om hen te helpen bijdragen aan het succes van de burgerbeweging.

2. Tussen staat en straat

Op al onze thema's zijn er grote veranderingen te verwachten. Dit brengt bij veel inwoners onzekerheid met zich mee. Wij kunnen de brug slaan tussen overheid en bewoners. We zien het als belangrijke opgave om mensen mee te krijgen in stappen naar een mooi en duurzaam Overijssel. We zijn wars van polarisatie en zoeken juist de samenwerking. Omgekeerd vertalen we ook de signalen terug die leven in de samenleving naar de overheid. Hierbij luisteren we zowel naar onze natuurlijke achterban als naar relevante signalen vanuit andere delen van de samenleving. We willen namelijk dat iedereen de overgang naar een duurzamer Overijssel mee kan maken. Onze rol tussen "staat" en "straat" komt terug in onze activiteiten voor kinderen en jongeren. We willen hen bewust maken van het belang van duurzaamheid en natuur door vernieuwende educatieve activiteiten.

3. Aan de slag

Uiteindelijk gaat het erom dat bewoners, bedrijven en overheden aan de slag gaan met duurzaamheid. We willen hen een handelingsperspectief bieden om zelf een duurzame toekomst vorm te geven. We doen dit door de uitvoeringskracht van duurzame initiatieven te versterken. We werken hierbij vanuit een onafhankelijk, ondogmatisch en vernieuwend perspectief. We willen ontwikkelingen niet van bewoners, bedrijven of overheden overnemen. Maar vooral hen de gelegenheid geven om zich in te zetten voor een duurzaam Overijssel. We kijken hierbij ook naar goede en vernieuwende voorbeelden op andere plekken en vertalen die door naar Overijssel.

Wij werken aan drie centrale kernthema's: Klimaat, Biodiversiteit en Circulaire economie. De kernkwaliteiten van onze organisatie zijn: aanjagen, faciliteren en verbinden van mensen en organisaties op die thema's.

Klimaat

We zijn in Overijssel dé partner voor bewonersgroepen die zelf aan de slag gaan met de energietransitie. Deze positie willen we behouden en doorontwikkelen. Ook willen wij ons nadrukkelijk inzetten als behartiger van de belangen van deze groepen. We willen dat zij zich onderdeel voelen van de beweging waar wij voor staan en omgekeerd. Binnen de energietransitie zetten we ons in voor integraliteit en een eerlijke verdeling van de lusten en lasten.

Dit betekent:

- Integraliteit
Oplossingen moeten zoveel mogelijk bijdragen aan andere opgaven en in samenhang worden gebracht. Zo moet bijvoorbeeld bij het aardgasvrij maken van een wijk ook gekeken worden naar de kansen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit.
- Een eerlijke verdeling lusten en lasten
Iedereen moet kunnen meedoen en delen in de lusten van de energietransitie.

Biodiversiteit: groen om van te genieten

Laten we groen behouden en zo inrichten dat inwoners ervan kunnen genieten. Voor ons is het essentieel dat elke Overijsselaar groen kan ervaren. Dit draagt bij aan de gezondheid, sociaalemotionele ontwikkeling en het welzijn van volwassenen en kinderen. Bovendien draagt dit bij aan het draagvlak voor natuur.

Circulaire economie voor een leefbare wereld

Het sluiten van kringlopen is fundamenteel als we op termijn een leefbare wereld willen houden. Dit betekent dat we werken aan een afvalvrije samenleving: een samenleving waarin het behoud van de waarde van grondstoffen en materialen centraal staat. Nederland heeft de ambitie om in 2050 100% circulair te zijn. Hier willen wij graag aan bijdragen door te focussen op de schakel tussen consument en producent. En door te kijken hoe we bestaande lokale initiatieven kunnen verbinden en vergroten. Een belangrijke uitdaging is om circulaire producten voor een grote groep mensen beschikbaar te maken.

3.2 Risico's en onzekerheden

Wij zijn de enige organisatie die “zonder bijgedachte” gaat voor duurzaamheid in Overijssel. Hierbij gaat het erom anderen te stimuleren om in beweging te komen. Dit maakt dat wij onafhankelijk willen zijn van beleid van overheden. Daardoor zijn wij kwetsbaar op het gebied van financiering.

Een belangrijk punt is onze gunfactor bij bijvoorbeeld het toekennen van subsidies of ander maatschappelijk geld. Wij hebben geen formele status op basis waarvan wij structureel kunnen rekenen op financiering. Wij hebben echter in de afgelopen jaren laten zien dat wij ondanks deze onzekerheid goed in staat zijn onze missie uit te dragen en onze positie in het maatschappelijk middenveld te behouden.

Hierdoor ligt er bij de medewerkers een druk om steeds voldoende alert te zijn op kansen en mogelijkheden om (project)subsidies te benutten. En om dit draagvlak te laten zijn voor het uitvoeren van de doelstelling. Belangrijk hierbij is dat wij voldoende duidelijk kunnen maken wat onze impact is. Zodat wij het belang van ons bestaan onderbouwen.

Eerdergenoemde risico's willen we natuurlijk verminderen. Daarom doen wij er alles aan om te informeren over onze meerwaarde. Daarbij benadrukken we dat wij een stichting zijn zonder bijgedachte en dat wij belangenverstrengeling zoveel mogelijk vermijden. Tegelijkertijd proberen wij risico's tijdig in beeld te krijgen. Dat doen we met een gezond financieel beleid en regelmatige verslaglegging. Ook leggen we verantwoording af en leveren we waar nodig extra inspanningen om risico's te doen afnemen.

Hoe meten we onze impact? Daarvoor houden we ieder jaar een impactmeting onder belangrijke stakeholders. Ook in het zoeken naar draagvlak doen we ons best om de achterban en belangrijke doelgroepen te bevragen over de richting waarin zij zich beweegt. Want wij doen het samen met bewoners van de provincie. Door en voor bewoners.

Het risicomanagement is vast onderdeel van de overleggen tussen bestuur en Raad van Toezicht. Hierin bespreken zij de risico's en de maatregelen die wij nemen om deze risico's te verminderen.

Doelrealisatie

Wij bereiken onze doelstelling door op verschillende manieren aan duurzaamheid te werken:

- Bewustwording bij diverse doelgroepen
- Ondersteuning van (lokale) initiatieven
- Zelf initiëren van projecten die bijdragen aan een duurzame samenleving: mooi en duurzaam Overijssel

Wij gaan daarbij uit van de kracht van de samenleving. Het moet van mensen zijn. Onze grondhouding is dat we willen samenwerken. Naast klimaat als hoofdthema is er ook een verschuiving in aandacht voor leefstijl. Daarbij willen wij ook juist door educatie van onderop de bewustwording activeren. Van oudsher waren we vooral een groene club die zich op natuur en milieu richt. Nu zien we een verschuiving ontstaan naar de sociale duurzaamheid. Door het fysieke en sociale te verbinden krijgen we zoveel mogelijk mensen mee in de beweging naar een duurzaam Overijssel. Wij monitoren of we deze doelstellingen daadwerkelijk realiseren. Daarvoor is het van groot belang om op projectniveau te meten wat de impact is van wat we doen.

3.3 Het financieel beleid en de financiële resultaten

De baten...

- Voor het programma Jong Leren Eten hebben we een driejarige subsidie toegezegd gekregen van €150.000,= per jaar (2018-2020). De ministeries van EZ en VWS betalen dit programma.
- Voor het programma Nieuwe Energie Overijssel hebben we in 2020 een subsidie ontvangen van €250.000,=. Ook voor 2021 gaan we voor dit programma subsidie aanvragen. Het programma loopt door tot 2023.
- Er zijn langlopende afspraken met zusterorganisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel.
- Wij verzorgen het NME-netwerk in de provincie Overijssel, waarvoor wij van aangesloten gemeenten middelen ontvangen. Het gaat om ongeveer € 50.000,= per jaar.
- Samen met Landschap Overijssel ontvangen we subsidie voor de ondersteuning van het vrijwilligerswerk in de provincie Overijssel. Voor de periode van 2019-2021 is voor de tweede keer een driejarige subsidie toegekend.
- De provincie en andere overheden en bedrijven hebben projectfinanciering verleend. Dat is deels door projectsubsidies, deels door opdrachten te verstrekken.

... en de kosten

De kosten zijn zoveel als mogelijk toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De directe projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie. Dit betreft onder andere kosten van directie en ondersteuning, die niet rechtstreeks toegerekend kunnen worden aan de doelstellingen. De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (exclusief directe projectkosten). De kosten van beheer en administratie zijn in 2020 14,6 % van de totale kosten, in 2019 was dat 13,2 %.

Resultaten

Zowel de baten als de kosten zijn lager dan begroot. Dit is toe te schrijven aan de coronacrisis, waardoor een deel van het werk is weggevallen in de eerste helft van het jaar. De kosten liggen € 58.915,= lager dan begroot. De baten zijn ook lager, namelijk € 62.044,=. Het behaalde resultaat is € 21.871,= over 2020. Er was € 25.000,= begroot. Wij hebben gebruik gemaakt van de NOW1-regeling om de personeelslasten in het eerste deel van het jaar te kunnen compenseren.

Toen in maart corona realiteit werd is er direct door ons een plan gemaakt met verschillende scenario's. Wat als er een deel van ons werk wegvalt? En welk percentage is reëel? Wat kunnen we doen om in de kosten te snijden? Samen met het personeel hebben we gekeken of er mogelijk een loonoffer gevraagd kon worden. Gelukkig was het niet nodig om van deze bereidheid gebruik te maken. De mogelijkheid om NOW aan te vragen hebben we benut. Vanuit werknemers perspectief hebben we ook besloten een tweede tranche aan te vragen, omdat de tweede coronagolf weer veel onzekerheid bracht. Deze tweede NOW bijdrage hebben we uiteindelijk niet hoeven gebruiken.

Wij hebben in de jaarrekening al wel rekening gehouden met de NOW1 -bijdrage. De definitieve toezegging van het UWV is weliswaar nog niet binnen, maar wij voldoen aan alle voorwaarden. Bovendien heeft de accountant een derdenverklaring afgegeven. Mocht deze onverhoopt niet worden toegekend, dan betekent dat een verlies van ruim 42K. Daarmee ontstaat een totaal verlies van € 20.460,=.

Wij voegen het resultaat toe aan de continuïteitsreserve. Dit is volgens het reserveringsbeleid, waar u hieronder een toelichting op leest.

Beleid omvang en functie van reserves en fondsen

Wij hebben geen winstoogmerk. Ons enige financiële doel is om een relevante reserve op te bouwen. Zo zorgen we voor de continuïteit van de organisatie en de sociale afronding van de personele zaken. Ook voldoen we aan projectmatige aangegane verplichtingen bij een eventuele beëindiging van ons bestaan. Voor de opbouw van die reserve is gekeken naar eventuele voorwaarden van financiers en voorwaarden vanuit het CBF.

In het uitvoeringsbesluitsubsidie van de Provincie Overijssel staan geen aanvullende bepalingen over het vormen van reserves en daarom wordt verwezen naar art. 4.72 in de Algemene wet Bestuursrecht. Het CBF geeft uitleg over de richtlijnen die zij hanteert bij de vorming van reserves/fondsen/voorzieningen. Dat doet zij in haar Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen in art. 202-203 en 303-310. Daarin staan de algemene voorwaarden hoe het één en ander in de jaarrekening moet worden verantwoord. In deze richtlijn staat niets over de hoogte van de te vormen reserve. Wel verwijst men naar de VFI-richtlijn 'Reserves Goede Doelen'.

In het algemeen stelt men dat een doelstelling geen reserves vormt zonder vooraf bepaalde bestemming en dat reservering van middelen wenselijk is voor de continuïteit van steun aan de doelstelling. Daarbij wordt wel een maximum aangegeven van 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie voor de op te bouwen continuïteitsreserve. Het aanhouden of opbouwen van reserves is dan ook slechts in de volgende gevallen toegestaan:

1. Bestemmingsreserve
2. Continuïteitsreserve
3. Ter financiering van activa in het kader van bedrijfsvoering
4. Als reserve bedoeld als bron van inkomsten

Voor het opbouwen van onze reserves zijn 1 en 2 van belang:

- Geven derden aan een deel van de middelen een specifieke bestemming? Dan moeten wij dit aanmerken als een bestemmingsfonds.
- De continuïteitsreserve is bedoeld voor dekking van risico's die voortvloeien uit de aard van de organisatie. Met deze reserve stellen wij de continuïteit van de organisatie zeker. Enerzijds zorgt de reserve ervoor dat wij fluctuaties in de projectsubsidies kunnen opvangen en financiële risico's die verbandhouden met aangegane projectverplichtingen. Anderzijds hebben we dan voldoende liquiditeiten om de organisatie door een (klein) dal te loodsen.

We streven naar een continuïteitsreserve van € 600.000,= in 2023. Op 31 december 2020 bedroeg de continuïteitsreserve € 545.427,=. We hadden gesteld om jaarlijks € 25.000,= toe te voegen aan die reserve, zodat we het doel eind 2022 behalen. Daar houden we in de begroting normaliter ook rekening mee.

Omdat de coronacrisis nog niet teneinde is hebben we ervoor gekozen om in de begroting van 2021 geen opbouw continuïteitsreserve mee te nemen. Daarmee verschuift het einddoel van de op te bouwen reserve van € 600.000,= voorlopig naar 2023.

Beleggingsbeleid

Wij houden al onze middelen liquide aan in rekening-courant of op spaarrekeningen. Wij beleggen geen middelen in effecten, onroerend goed of op andere wijze. De gemiddelde rente op de spaarrekeningen in 2020 was 0,0 %. Daarentegen betaalden we wel bijna € 1.000,= aan debetrente op de betaalrekening van Triodos. Want vanaf 1 juli wordt rente geheven boven een saldo van € 100.000,=.

Verhouding en opbrengsten van fondsenwerving

Wij ontvangen uit fondsenwerving alleen indirect middelen afkomstig van de Nationale Postcode Loterij via Stichting De Natuur- en Milieufederaties. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. Deze opbrengsten leest u in de jaarrekening onder “Baten van verbonden organisaties zonder winststreven”. Wij hebben daarvoor geen andere extra kosten gemaakt dan de kosten die samenhangen met de verantwoordingseisen van het CBF. Deze zijn niet als zodanig zichtbaar in de jaarrekening omdat ze relatief laag zijn.

Overige relevante financiële gegevens

- De gemiddelde opbrengst per fte is iets gedaald van € 97.110,= in 2019 naar € 93.199,= in 2020.
- Het gemiddelde brutoloon en de werkgeverslasten zijn gestegen ten opzichte van 2019 (€ 60.987,=) en bedragen in 2020 € 65.266,=.
- Het werkkapitaal is gestegen van € 548.488,= in 2019 naar € 575.497,= in 2020.
- De current-ratio is in 2020 gestegen van 1,7% naar 1,8%.
- De vermogensratio bedroeg in 2019 36,6 en stijgt in 2020 naar 38,6%.
- De solvabiliteit bedroeg in 2019 op basis van de balans 42% en stijgt in 2020 naar 43%.

3.4 Raad van Toezicht en directie

Juridische structuur

Wij kennen de volgende bestuurlijke organen:

Raad van Toezicht en Directie

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het naleven van de wet, de statuten en op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de stichting. De Raad staat het bestuur met raad terzijde en kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen aan het bestuur. Bij de vervulling van haar taak richt de Raad van Toezicht zich naar het belang van de stichting. In 2018 heeft de stichting de statuten aangepast met daarin een wijziging voor het aantal leden van minimaal drie, zonder maximum, gewenst is vijf. In het bijbehorende reglement is de zittingsduur gewijzigd van maximaal drie maal een termijn van drie jaar naar maximaal twee termijnen van vier jaar. De nieuwe statuten zijn op drie juli 2018 bij Het Notarieel getekend en geregistreerd.

In het verslagjaar bestond de Raad van Toezicht uit zes personen. In het verslagjaar zijn geen leden toe- of afgetreden. Meer informatie over de samenstelling van de Raad van Toezicht, het rooster van aftreden en het verslag over 2020 staan beschreven in [hoofdstuk 4 met bijlage](#).

Het bestuur bestaat statutair uit ten minste één persoon en de Raad van Toezicht benoemt het bestuur. Het huidige bestuur bestaat uit één persoon, die tevens is belast met de dagelijkse leiding van de stichting. Het bestuur bestuurt de stichting onder toezicht van de Raad van Toezicht en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van onze programma's en activiteiten. Het bestuur heeft alle bevoegdheden behalve die van de Raad van Toezicht, zoals deze in de statuten zijn opgedragen.

Bestuurder:

Matthijs Nijboer, directeur

De bestuurder heeft de volgende nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht Deventer en Almelo Montessori Scholen
- Lid Raad van Toezicht Openbaar Primair Onderwijs Deventer
- Penningmeester Stichting Climate Campus
- Voorzitter Stichting Enterprise Innovatiefonds
- Lid Lokale Advies Raad Etty Hillesum Lyceum
- Bestuurslid (a.i.) buurtvereniging Havenkwartier Deventer

Naast Raad van Toezicht en Bestuur geven de medewerkers uitvoering aan de doelstelling. In 2020 heeft zich een aantal wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van het medewerkersbestand. Enkele punten om uit te lichten:

- Per saldo is het aantal fte gelijk gebleven.
- De verdeling man/vrouw was voor alle medewerkers eind 2020: 37% man, 63% vrouw.
- Het verzuim in 2020 is ten opzichte van 2019 afgenomen naar 5%.
- We hebben ook in 2020 een aantal langdurig zieken gehad. Wat betreft de scholing van medewerkers zijn hun wensen en de wensen van de organisatie vastgelegd in hun functioneringsmanagement.
- Naast het bezoeken van de kenniskringen en themakringen hebben medewerkers diverse korte opleidingen gevolgd.

In 2020 is er tweemaal een personeelsvergadering via ZOOM gehouden. Dit was onder andere om de mogelijke bedrijfseconomische gevolgen van en eventueel te nemen maatregelen in verband met corona te bespreken.

Bezoldigingsbeleid

Voor de bezoldiging van bestuur en medewerkers is de CAO Sociaal werk leidend. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding per jaar die is afgeleid van de te vervullen taken binnen de raad. De beloningen binnen de stichting voldoen aan de regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht van het CBF.

3.5 Informatie over communicatie met belanghebbenden

De stichting kent de volgende bestuurlijke organen:

Wij ondersteunen mensen, die zich actief inzetten voor hun eigen leefomgeving. Wij vervullen de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator van lokale activiteiten in Overijssel. Daarvoor beschikken we over een breed netwerk van contacten. Dit zijn onze belanghebbenden:

- Lokale initiatieven en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Overijssel
- Beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Overijssel
- Samenwerkingspartners, waaronder de terrein-beherende organisaties (Landschap Overijssel, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer), woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen, waterschappen, bedrijven

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van onze activiteiten te vergroten. Concrete voorbeelden van de uitvoering van de communicatiestrategie zijn de volgende:

- Onze website waarmee we op een heldere manier inzicht geven in onze visie, taken en rollen, onze activiteiten en die van onze collega-organisaties
- De digitale nieuwsbrief, waarmee we geïnteresseerden actief informeren over actuele ontwikkelingen en activiteiten
- Facebook en twitter, waarbij we onderdeel zijn van diverse communities

3.6 Maatschappelijke impact vergroten en zichtbaar maken

Wij willen dit bereiken door onszelf een aantal opgaven en doelen te stellen.

En door een kader maatschappelijke impact inzichtelijk maken. Bij alle activiteiten en programma's benoemen we ook de maatschappelijke impact die we willen realiseren.

Voor het analyseren van onze maatschappelijke impact kijken we naar best practices buiten NMO, die aansluiten bij ons werk. We betrekken de achterban bij het opstellen van een kader voor onze maatschappelijke impact. Vanaf 2017 zorgen we dat we onze maatschappelijke impact zodanig rapporteren dat het onderdeel wordt van de P&C-cyclus inclusief het jaarverslag. Onze positie wordt in belangrijke mate bepaald door de mate waarin wij vertegenwoordigd en verbindend zijn naar onze formele en informele achterban. Onze opgave is enerzijds de bestaande, vooral groene groepen nog meer te binden. En anderzijds is vernieuwen en vergroenen van deze achterban vereist. Hierbij gaat het niet alleen om formele aangesloten organisaties. Maar ook om individuen en organisaties die zich onderdeel voelen van dezelfde beweging.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Wij hebben duurzaamheid hoog in het vaandel staan. We werken samen aan een duurzame en mooie provincie Overijssel. Daarnaast willen we daar in de eigen bedrijfsvoering ook aan bijdragen. Dit doen we bijvoorbeeld door het autogebruik te minimaliseren en middels een NS-regeling medewerkers te stimuleren zoveel mogelijk met het openbaar vervoer te reizen. Ok hier geldt dat corona de werkelijkheid heeft aangepast. Vanaf maart 2020 werken medewerkers massaal thuis, met uitzondering van noodzakelijke taken op kantoor waar fysieke aanwezigheid vereist is. Door het gebruik van surfaces proberen we te streven naar een digitaal kantoor, met zo weinig mogelijk papiergebruik. We introduceerden een kopieersysteem, waarbij de kosten direct gekoppeld zijn aan het gebruik. Dit is zowel papierbesparend als kostenbesparend gebleken.

We zorgen ervoor dat benodigde catering zoveel mogelijk biologisch is, veelal vegetarisch en zoveel mogelijk afkomstig uit de streek. Omdat wij in een groter bedrijfspannd huren, is de directe invloed op duurzame maatregelen niet groot. Wel nemen we dit mee in de overleggen met de andere huurders. Wij zijn partner van het samenwerkingsverband MVO Nederland.

3.7 Gedragscodes: 9 principes van Good Governance Code Cultuur

Wij voldoen aan de 9 principes van Good Governance Code Cultuur. Hiermee voldoen we ook aan de eisen van het CBF. Verder is er een gedragsprotocol van de landelijke Natuur en Milieufederaties waaraan ook wij ons committeren. Daarnaast hebben wij het CBF-keurmerk, als begunstigde van de Nationale Postcode Loterij. Tevens hebben wij integriteitsbeleid vastgesteld in 2020. Hierbij hebben we ons aangesloten bij het integriteitsbeleid van de landelijke Natuur en Milieufederaties en maken we gebruik van een onafhankelijk vertrouwenspersoon. Daarnaast hebben we in een kringgesprek gesproken met elkaar over het beleid en de praktische consequenties.

3.8 Vooruitblik 2021 en verder

Ook voor de komende jaren zijn wij partner in het programma Nieuwe Energie Overijssel van de provincie en wij willen onze positie daar graag behouden. Een nieuw programma voor de komende jaren is circulaire economie. Ook daarin zijn wij hard aan het werk om positie te krijgen. Zoals eerder al genoemd leggen wij onze focus de komende jaren wat naar de sociale duurzaamheid. Dit willen we doen door het fysieke en sociale te verbinden. Zo krijgen we zoveel mogelijk mensen mee in de beweging naar een duurzaam Overijssel.

Wat we niet konden voorzien, is dat de coronacrisis ook in 2021 voortduurt. We houden ons nog steeds aan de maatregelen, zoals de politiek ons voorschrijft. Dat betekent grotendeels thuiswerken begin 2021. En dat educatieve projecten en grote evenementen onzeker zijn. Wij denken na over hoe onze organisatie eruit ziet na corona. Want we gaan er niet vanuit dat alles weer wordt zoals voorheen. Wat dit betekent voor de organisatie is nog koffiedikkijken.

4. Raad van Toezicht

4.1 Algemeen

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op: het naleven van de wet en van onze statuten, op het beleid van de directeur en de algemene gang van zaken. De raad staat het Bestuur (de directeur) met raad ter zijde en brengt gevraagd en ongevraagd advies uit.

4.2 Samenstelling Raad

De raad was in 2020 als volgt samengesteld:

- Bert Vroon, voorzitter, in functie sinds 11-12-2013
- Dirk Getkate, voorzitter auditcommissie, in functie sinds 26-10-2016
- Hans de Jong, in functie sinds 01-10-2018
- Martijn Dadema, in functie sinds 01-11-2018
- Anneke Beukers-Maatje, 16-09-2019
- Victor van Dijk, in functie sinds 16-09-2019

In 2020 zijn er geen raadsleden bijgekomen of gestopt.

4.3 Rooster van aftreden

[Zie bijlage 6](#)

4.4 Functies en nevenfuncties Raad van Toezicht

Bert Vroon:

- Voorzitter Participatieraad Sociaal Domein Gemeente Ommen tot 1 maart 2020
- Voorzitter Plaatselijk Belang Dalmsholte-Ommen
- Lid Raad van Toezicht SBI – Training en Advies in Doorn, per 15-1-2020
- Voorzitter Bestuur Coöperatie de Nieuwe Band in Marum (groothandel/distributiecentrum biologische voeding), tot 15 juli 2020

Dirk Getkate RA MBA:

- Fractievoorzitter CDA in de gemeenteraad van de gemeente Wierden
- DGA (directeur/groootaandeelhouder) Getkate Support BV (beleggingsinstelling)

Hans de Jong:

- Voorzitter IVN-afdeling Zwolle e.o.
- Lid Groen Platform Overijsselse Vecht

Martijn Dadema:

- Burgemeester gemeente Raalte
- Voorzitter Referendumcommissie Zwolle
- Voorzitter VNG Overijssel
- Voorzitter Stichting Overijsselse Ombudsman
- Lid AB Veiligheidsregio IJsselland
- Lid Bestuurlijk Kernteam Regio Zwolle
- Lid Bestuurscollege Oost-Nederland
- Voorzitter Tafel Bereikbaarheid, Regio Zwolle
- Lid Bestuurlijke Begeleidingsgroep Veiligheidsstrategie Eenheid Oost

- Portefeuillehouder Ondernijning/OMG;s (districts- en eenheidsniveau) en RCIV (district)
- Lid Raad van Toezicht Oxfam Novib
- Lid Raad van Toezicht NMO
- Lid Regiegroep regio Zwolle
- Lid Stuurgroep RIEC
- Voorzitter VVN

Anneke Beukers-Maatje:

- Eigenaar AnnekeBeukersAdvies, organisatieadvies gespecialiseerd in onderwijs-vraagstukken
- Commissaris Sociale werkvoorziening Soweco in Almelo
- Lid Raad van Toezicht Hogeschool Stenden/NHL in Leeuwarden tot 01-03-2020
- Bestuurslid Gewest PvdA Overijssel
- Bestuurslid Stichting Kunstwegen vanaf 01-04-2020
- Bestuurslid Stichting Consensus Vocalis vanaf 01-11-2020
- Voorzitter College Noordelijke Rekenkamer vanaf 01-10-2020

Victor van Dijk:

- Zelfstandig adviseur
- Lid Raad van Toezicht Stichting IJsselheem
- Voorzitter Raad van Toezicht Mijzo

4.5 Auditcommissie

De auditcommissie bestond in 2020 uit: Dirk Getkate en Martijn Dadema. Dat is onveranderd gebleven.

4.6 Verslag Raad van Toezicht

2020: Coronaproof!

In december 2019 en januari 2020 leefden we nog onbezorgd, niet wetende en beseffende dat een virus op een markt in Wuhan (China) zou uitgroeien tot een wereldwijde pandemie die heel ons sociale leven zou platleggen. En dat niet voor even, voor een paar maanden, maar voor -inmiddels- meer dan een jaar.

We kunnen varkens ophokken, koeien hun weide ontzeggen, weidevogels decimeren, maar een virus kunnen we niet de baas. Ons ego, onze stijl van leven met grenzeloze consumptie en mobiliteit worden zwaar beproefd. Het is een signaal tegen onze ongeremdheid. Want deze uitbraak hangt ook met onze leefstijl samen.

In deze wereld staat onze milieufederatie. Met een boodschap en opdracht die daardoor alleen maar actueler en relevanter is geworden. Want wij staan voor een circulaire economie en duurzaamheid, voor energietransitie, voor een natuurinclusieve landbouw, voor natuur- en recreatieontwikkeling. Wij willen Overijssel mooier en leefbaarder maken.

Het besef groeit dat het anders kan en moet, dat andere keuzes noodzakelijk zijn. Wij willen daarin stimuleren. Natuurlijk gingen de gevolgen van het virus onze deur niet voorbij. Ook wij gingen digitaal. En het kantoor ging grote delen van 2020, gedeeltelijk, op slot. Maar gelukkig gingen onze opdrachten niet mee op slot. Wij zijn dankbaar dat ons werk en de projecten doorgingen. En dat wij over 2020 een klein, financieel positief, resultaat konden boeken. Ook voor 2021 zijn de vooruitzichten gunstig. Wij zeggen het met terughouding, maar toch: NMO blijkt coronaproof! Mede door de provincie Overijssel, een betrouwbare en onmisbare partner.

4.7 Vergaderingen Raad van Toezicht

Om zijn toezichthoudende rol, juist óók in deze crisistijd, onverminderd in te vullen, kwam de raad in 2020 vijf maal bijeen, soms fysiek, soms digitaal. Alleen de bijeenkomsten met personeel en personeelsvergadering konden helaas niet doorgaan. Daar tussendoor overlegden de voorzitter van de raad met de directeur, onder andere over de agenda en actuele ontwikkelingen.

Naast de formele vergaderingen waren de leden van de Raad van Toezicht aanwezig als gespreksleiders bij een meedenksessie rond de strategie van Natuur en Milieu Overijssel. Het was een gemêleerd gezelschap (45 mensen) van ondernemers, bewoners en bestuurders. Deze bijeenkomst leverde belangrijke bouwstenen op voor de strategie van NMO.

De thema's en besluiten waren op:

12 februari (fysiek)

- Naast onze milieufederatie bestond nog een aparte Stichting Natuur en Milieu Actief. Met een bescheiden eigen vermogen, maar geen activiteiten meer. Het bestuur van deze stichting treedt af, en een drietal bestuursleden uit de raad treden toe.
- De raad blikt terug op de feedback vanuit de stakeholders op het Meerjarenplan NMO, en bespreekt het vervolgproces. De stakeholders bepleitten een stevige identiteit van NMO, géén commercieel ondernemerschap, maar wel meer zakelijkheid in ondersteuning en vooral onafhankelijkheid.
- Onze rol in energietransitie en natuurinclusieve landbouw wordt vanzelfsprekend geacht.
- Wij starten een verkenning op facilitaire samenwerking met Landschap Overijssel.
- De raad stelt het Integriteitsbeleid vast.

15 april (digitaal)

- De raad stelt, mede op advies van de auditcommissie, de Jaarrekening en het Jaarverslag 2019 vast en bespreekt de managementletter en accountantsverslag. De raad complimenteert het personeel met de over 2019 bereikte resultaten. Ook financieel.
- De raad bespreekt op grond van de uitgebroken coronacrisis twee scenario's in effecten en oplossingen. Omdat de projecten doorlopen ziet het er op deze peildatum gelukkig nog niet té somber uit. Een mogelijk beroep op NOW-rijkssubsidie wordt overwogen.

1 juli (fysiek)

- Ruud Pleune geeft een presentatie over de stikstofproblematiek.
- De raad neemt kennis van de nieuwe nevenfuncties van Bert Vroon, Anneke Beukers en Martijn Dadema en ziet geen conflicterende belangen.
- De raad bespreekt opnieuw de coronaeffecten op NMO.
- De raad neemt kennis van de notitie "Verkenning samenwerking Landschap Overijssel" en adviseert eerst de huisvesting te beoordelen.
- Het Meerjarenbeleidsplan wordt uitgesteld tot het najaar in verband met effecten corona.
- De raad stelt de procedure werving voorzitter Raad van Toezicht vast.

28 september (fysiek)

- De raad stemt in met de nevenfuncties van Victor van Dijk en Anneke Beukers.
- De raad stelt de profielschets voorzitter Raad van Toezicht vast.
- De raad adviseert de directeur over de arbeidsvoorwaarden personeel in verband met corona.
- De raad neemt kennis van de bijgestelde begroting 2020, alsmede de conceptbegroting 2021.

16 december (digitaal)

- De raad herbenoemt Dirk Getkate voor een tweede termijn.
- De raad keurt het Meerjarenbeleidsplan goed.
- De raad stelt de Begroting 2021 vast en bespreekt de resultaten over 2020 en de vooruitzichten over 2021.
- De raad benoemt per 01-02-2021 Tom Veldkamp als voorzitter raad; uit een keur van goede kandidaten.

Met dankbaarheid kijken wij op de resultaten van 2020 terug, en op de vooruitzichten voor 2021. NMO is, ondanks de coronacrisis, een stabiele organisatie waar de raad trots is.

Namens de Raad van Toezicht,

Bert Vroon,
voorzitter tot 01-02-2021

5. Jaarrekening

5.1 Oprichting

De Stichting is opgericht op 28 september 1973 onder de statutaire naam Stichting Natuur en Milieu Federatie Overijssel. Op 26 juni 2006 vond er een statutenwijziging plaats waarbij functiescheiding tussen uitvoeren, besturen en toezicht houden volgens de Code Goed Bestuur is geregeld.

Bij eerdere statutenwijzigingen is de naam van de Stichting gewijzigd in Stichting Natuur en Milieu Overijssel en de instelling van de Raad van Toezicht statutair vastgelegd.

De laatste statutenwijziging vond plaats op 3 juli 2018. Bij deze statutenwijziging is onder andere de zittingsduur van de RvT leden aangepast van maximaal drie maal drie jaar naar twee maal vier jaar.

Doelstelling

De stichting heeft tot doel: bevordering van behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel.

Inschrijving Kamer van Koophandel

De Stichting is gevestigd te Zwolle en geregistreerd onder nummer 41022006 bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. De laatste wijziging is van 23 januari 2020.

Voor de samenstelling van de Raad van Toezicht op 31 december 2020 verwijzen we naar [hoofdstuk 4.2](#).

5.2 Balans per 31 december

na resultaatbestemming

		2020		2019	
Activa					
Vaste activa					
<i>Immateriële vast activa</i>					
Materiële vaste activa			€ 10.031		€ 15.170
<i>Financiële vaste activa</i>					
Vorraden					
Vorderingen en overlopende activa			€ 221.187		€ 333.650
	Debiteuren	€ 82.844		€ 144.123	
	Transitoria	€ 36.375		€ 20.986	
	Nog te fact projecten	€ 12.464		€ 17.095	
	Nog te ontv DNMF	€ 54.748		€ 41.403	
	Nog te ontv Subsidies	€ 34.741		€ 104.994	
	Rente/Borg/ov	€ 15		€ 5.049	
		€ 221.187		€ 333.650	
Effecten		-		-	
Liquide middelen		€ 1.115.316	€ 1.115.316	€ 992.788	€ 992.788
			€ 1.336.503		€ 1.326.438
Totaal			€ 1.346.534		€ 1.341.608
Passiva					
Reserves en Fondsen					
Continuïteitsreserve		€ 545.427		€ 523.556	
Bestemmingsreserves		€ 40.101		€ 40.101	
Herwaarderingsreserves		-		-	
Overige reserves		-		-	
			€ 585.528		€ 563.657
Voorzieningen			-		-
Langlopende schulden			-		-
Kortlopende schulden			€ 761.006		€ 777.950
Saldo vooruitontv projecten		€ 464.983		€ 467.272	
Crediteuren		€ 78.502		€ 99.944	
Belastingdienst		€ 94.827		€ 98.333	
Ov. Transitoria		€ 112.694		€ 112.401	
Totaal			€ 1.346.534		€ 1.341.608

5.3 Staat van baten en lasten

Omschrijving	Realisatie	Begroting ¹	Realisatie
Baten	2020	2020	2019
Baten van particulieren (donaties/giften)	-	-	-
Baten van bedrijven	-	-	€ 2.313
Baten van loterijorganisaties ²			
Baten van subsidies van overheden	€ 939.352	-	€ 874.874
Baten verbonden org. zonder winststreven ²	€ 194.781	€ 115.000	€ 184.822
Baten andere org. zonder winststreven	€ 67.576	-	€ 33.182
Som van de geworven baten	€ 1.201.709	€ 115.000	€ 1.095.691
Baten als tegenprestatie levering producten e/o diensten	€ 314.294	-	€ 444.037
Overige baten	€ 1.408	€ 1.464.455	€ 413
Som van de baten	€1.517.410	€ 1.579.455	€ 1.540.142
Lasten			
Besteed aan diverse programma's			
Programma Klimaat	€ 574.558		
Programma Biodiversiteit	€ 808.910		
Programma Circulaire economie	€ 112.072		
Progr Landelijk Gebied	-		€ 178.663
Progr Water	-		€ 30.398
Progr Energie	-		€ 383.582
Progr Voedsel en Gezondheid	-		€ 189.017
Progr Circulaire Economie	-		€ 66.874
Progr Stedelijk Gebied	-		€ 157.307
Progr Educatie en bewustwording	-		€ 311.254
Progr Achterban en belangenbehartiging	-		€ 190.553
Kosten beheer en administratie ³	-		-
Som der lasten	€1.495.540	€ 1.554.455	€ 1.507.648
Saldo voor financiële baten en lasten	€ 23.994	-	€ 32.493
Saldo voor financiële baten en lasten	€ -2.123	-	€ -961
Saldo van baten en lasten	€ 21.871	€ 25.000	€ 31.532
Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging/onttrekking aan ⁴			
Continuïteitsreserve	€ 21.871	€ 25.000	€ 25.000
Bestemmingsreserve	-	-	€ 6.532
Bestemmingsfonds	-	-	-
Herwaarderingsreserve	-	-	-
Overige reserves	-	-	-
Totaal	€ 21.871	€ 25.000	€ 31.532

Vanaf 2020 werken we via 3 centrale programma's, te weten klimaat, biodiversiteit en circularie economie. Dit komt terug in het jaarverslag en daar laten we vanaf 2020 de jaarrekening op aansluiten.

¹ Verschil tussen begroting en realisatie betreft het nog te acquireren bedrag. In de begroting is deze post volledig onder overige projectbijdragen meegenomen, omdat nog niet duidelijk is waar het werk komt.

² Vanaf verslagjaar 2018 zijn de provinciale Milieufederaties overeengekomen dat het geld dat via de landelijke koepel vanuit NPL komt, worden verantwoord onder “Baten van verbonden organisaties zonder winststreven”

³ De provinciale Milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling “Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie” van de Stichting Goede Doelen Nederland. De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de “Toelichting lastenverdeling”, maar worden in de “Staat van baten en lasten” volledig toegerekend aan de doelstellingen.

⁴ In de begroting voor 2019 is opgenomen en goedgekeurd door de RvT dat als er sprake is van overschotten nadat aan de opbouw van de continuïteitsreserve is voldaan, deze worden aangewend voor een reservering NMO naar 50 jaar. Doel is daarmee NMO in het jaar 2023 financiële ruimte te geven om middels één of meerdere campagnes aandacht te besteden aan het 50 jarig bestaan van NMO. De verdere uitwerking zal te zijner tijd plaatsvinden.

5.4 Kasstroomoverzicht

Het saldo van de liquide middelen is ook in 2020 gestegen. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.

		2020		2019
Saldo baten en lasten		€ 21.871		€ 31.532
Afschrijvingen		€ 6.392		€ 11.082
Veranderingen in werkkapitaal				
Mutatie vorderingen	€ 112.463		€ -47.059	
Mutatie kortlopende schulden	€ -16.944		€ 292.188	
		€ 95.519		€ 245.130
Kasstroom uit operationele activiteiten		€ 123.781		€ 287.744
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa		€ -1.253		€ -7.473
Netto kasstroom		€ 122.528		€ 280.271
Stand liquide middelen per 31 december		€ 1.115.316		€ 992.788
Stand liquide middelen per 1 januari		€ 992.788		€ 712.518
Mutatie liquide middelen		€ 122.528		€ 280.270

5.5 Grondslagen voor waardering en van resultaatbepaling

Inrichting jaarrekening

Deze jaarrekening is ingericht volgens de richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

Vergelijkende cijfers

In 2020 is een aantal jaarrekeningposten anders gerubriceerd dan in de jaren daarvoor. Indien noodzakelijk voor vergelijkingsdoeleinden is de rubricering van de vergelijkende cijfers aangepast.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van de verkrijgingsprijs.

Voor zover niet anders is vermeld zijn de overige activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde. Alle activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor de bedrijfsvoering.

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs komt in de praktijk overeen met de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, zijn aan dit boekjaar toegerekend. De uitvoeringskosten zijn, met uitzondering van de directe projectkosten, op basis van het aantal geregistreerde uren toegerekend aan de betreffende doelstelling. De directe projectkosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de doelstellingen.

Pensioenen

Natuur en Milieu Overijssel heeft voor haar medewerkers een toegezegde-pensioenregeling. De hiervoor in aanmerking komende medewerkers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen welke afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het pensioenfonds PFZW. Natuur en Milieu Overijssel heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij PFZW, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Natuur en Milieu Overijssel heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Schattingen inzake te verwachten resultaten

De soort activiteiten van de Stichting brengen met zich mee dat het te verwachten resultaat op projecten moeilijk in te schatten is. Daarnaast is het ook praktisch onmogelijk om de voortgang van een project objectief vast te stellen. Derhalve achten wij het niet mogelijk om een goede inschatting te maken van tussentijdse resultaten op projecten. Daarom vindt resultaatneming pas bij afronding plaats. Eventuele voorzienbare verliezen worden wel in het boekjaar waarin zij geconstateerd zijn opgenomen.

Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

5.6 Toelichting op de balans per 31 december

Activa		
Materiële vaste activa		
Inventaris		
Boekwaarde per 1 januari 2020		€ 7.474
Investerings		€ 1.253
		€ 8.727
Afschrijvingen Inventaris		€ 2.108
Boekwaarde Inventaris per 31 december 2020		€ 6.619
ICT		
Boekwaarde per 1 januari 2020		€ 7.695
Investerings		-
		€ 7.695
Afschrijvingen ICT		€ 4.284
Boekwaarde ICT per 31 december 2020		€ 3.411
Cumulatieve aanschaffingswaarde		€ 45.645
Cumulatieve afschrijvingen		€ 35.615
Boekwaarde per 31 december 2020		€ 10.030
Afschrijvingspercentages		20% - 33%

Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren⁵	31-dec-20	31-dec-19
Provincie Overijssel	€ 15.186	€ 61.764
Stichting De Natuur- en Milieufederaties	-	€ 1.000
Overige	€ 67.659	€ 81.360
Totaal	€ 82.844	€ 144.123
Vooruitbetaalde bedragen		
Overige	€ 36.375	€ 20.986
	€ 36.375	€ 20.986
Nog te ontvangen bedragen		
Nog te ontvangen subsidies (1507)	€ 34.741	€ 104.994
Nog te ontvangen DNMF (1304)	€ 54.748	€ 41.403
Rente	€ 15	€ 117
Nog te factureren Projecten	€ 12.464	€ 17.095
Overige	-	€ 4.932
	€ 101.968	€ 168.541
Liquide middelen		
Kas	€ 42	€ 120
Bankgarantie Triodosbank ivm huurcontract ⁶	€ 11.830	€ 11.830
Rekening courant tegoeden bij banken	€ 302.781	€ 318.334
Spaar tegoeden bij banken	€ 800.663	€ 662.504
	€ 1.115.316	€ 992.788

⁵ Een voorziening voor oninbare debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.

⁶ Ten bate van de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven bij de Triodosbank van € 11.830,- ten laste van bankrekeningnummer NL30TRIO 2205254146. Overige liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Continuïteitsreserve

De Raad van Toezicht van de Stichting Natuur en Milieu Overijssel streeft naar een continuïteitsreserve van € 600.000,- in 2023 om:

- de continuïteit van de organisatie zeker te stellen
- fluctuaties in projectsubsidies op te kunnen vangen
- financiële risico's op te kunnen vangen, in het geval de organisatie niet in staat is om aan projectverplichtingen te voldoen
- het doen van voor de bedrijfsvoering noodzakelijke investeringen
- ervoor te zorgen dat de organisatie voldoende liquide is.

Het CBF hanteert voor de zgn. continuïteitsreserve een maximum van 1,5 x de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie afhankelijk van de specifieke risico's van de organisatie. Dat is voor 2020 € 1,8 milj. Een continuïteitsreserve is nodig om ervoor te zorgen dat de instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen voortkomend uit haar doelstelling kan voldoen. In [hoofdstuk 3.3](#) wordt het beleid ten aanzien van reserves toegelicht.

Reserves en fondsen	31-dec-20	Mutatie 2020	31-dec-19
Continuïteitsreserves	€ 545.427	€ 21.871	€ 523.556
Bestemmingsreserves	€ 40.101	-	€ 40.101
Herwaarderingsreserves	-	-	-
Continuïteitsreserves	-	-	-
Overige reserves	€ 585.528	€ 21.871	€ 563.657
Saldo Vooruitontvangen projectbaten		31-dec-20	31-dec-19
Gespecificeerd per bate:			
Baten uit acties van derden			
Stichting De Natuur- en Milieufederaties		€ 161.204	€ 147.255
Projectbijdragen van overheden			
Projectbijdragen provincie Overijssel		€ 122.903	€ 134.629
Projectbijdragen van andere overheden		€ 59.117	€ 136.323
Overige projectbijdragen		€ 121.760	€ 49.065
		€ 464.983	€ 467.272
Crediteuren	Overige crediteuren	€ 78.502	€ 99.944
Belastingdienst	Loonbelasting	€ 65.230	€ 60.147
	Omzetbelasting	€ 29.597	€ 38.186
		€ 94.827	€ 98.333
Nog te betalen/vooruit ontvangen bedragen			
Verlof tegoeden vakantiedagen		€ 28.440	€ 34.572
Accountantskosten		€ 10.500	€ 4.310
Personeelsfonds		€ 784	€ 655
Terug te betalen subsidie		-	€ 8.502
Overige (waaronder voorschot NOW 2)		€ 82.971	€ 64.362
		€ 122.694	€ 112.401

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huur kantoorpand: NMO heeft sinds 2014 een huurovereenkomst gesloten met Peters BV. Het huurcontract is opnieuw stilzwijgend verlengd met een periode van 2 jaar tot 31 augustus 2022. De huursom bedraagt € 3450,- per maand, btw vrijgesteld.

5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
Baten	2020	2020	2019
Baten van particulieren (donatie en overig)	-		-
Baten van bedrijven	-		€ 2.313
Baten van loterijorganisaties	-		-
Baten van subsidies van overheden ⁷	€ 939.352		€ 864.774
Opgenomen voorziening ⁸	-		€ 10.100
Baten van verbonden org. z. winststreven ⁹	€ 194.781		€ 184.822
Baten van andere org. z. winststreven	€ 67.576	-	€ 33.182
Som van de geworven baten	€ 1.201.709	-	€ 1.095.691
Baten als tegenprestatie levering prod/diensten	-		-
Projectinkomsten Provincie Overijssel	€128.431		€ 191.962
Projectinkomsten andere overheden	€ 142.518		€ 126.762
Projectinkomsten niet-overheden	€ 43.344		€ 125.313
Overige baten	€ 1.408	-	€ 413
Som van de baten	€ 1.517.410	-	€ 1.540.142

⁷ Richtlijn 650 schrijft voor hoeveel subsidie meerjarig is. Van de Provincie Overijssel ontving NMO een subsidie van € 70.000,- voor het Groen Vrijwilligerswerk over 2020. Dit is onderdeel van een driejarige subsidie samen met Landschap Overijssel, vastgelegd in het besluit van 27 juni 2019, voor de jaren 2019 tot en met 2021.

⁸ Deze voorziening is bepaald op basis van de beoordeling van alle onderhanden projecten.

⁹ Van de Stichting Natuur en Milieufederaties ontving NMO een reguliere bijdrage van €118.000,- over 2020. Als extra projectbijdragen is een bedrag van €76.781,- toegekend over 2020. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke Milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. De voorwaarden voor de beneficiënt door de Nationale Postcode Loterij zijn opgenomen in de overeenkomst tussen de Stichting Nationale Postcode Loterij NV en Stichting De Natuur- en Milieufederaties. Een kopie hiervan is bij Natuur en Milieu Overijssel op te vragen. In 2015 is deze overeenkomst na evaluatie verlengd tot 2020. De reguliere bijdrage NPL wordt besteed in het jaar nadat deze zijn ontvangen. Aan het einde van het kalenderjaar worden de ontvangen middelen toegekend aan activiteiten van het volgende jaar. Voor de jaren 2021-2025 is de overeenkomst binnen.

Besteed aan doelstelling cf indeling CBF¹⁰	2020* (SDG-indeling)	2019 (SDG-indeling)	2019 (oude indeling)
Voorlichting en bewustwording	€ 305.934	€ 372.616	€ 504.780
Lobby en belangenbehartiging	€ 744.335	€ 691.752	€ 413.556
Overige	€ 443.134	€ 443.281	€ 589.312
Som der lasten	€ 1.493.402	€ 1.507.648	€ 1.507.648

¹⁰ Voor het erkenningspaspoort van het CBF wordt gewerkt met een vaste indeling naar doelstelling. Deze hebben we in overleg met het CBF in 2019 vertaald naar onze werkwijze en als extra indeling opgenomen cf eisen CBF. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in [hoofdstuk 1](#) van dit jaarverslag. Het verschil tussen de som der lasten cf CBF indeling en die in onze programma's is het bedrag bankkosten.

* Vanaf 2020 werken we ook voor het CBF met de SDG indeling en hebben die voor 2019 vergelijkbaar gemaakt met 2020.

5.8.1 Toelichting lastenverdeling

Op grond van richtlijn 650 dienen de kosten van Beheer en Administratie als separate kostenpost in de jaarrekening zichtbaar te worden gemaakt. In onderstaande tabel is weergegeven op welke wijze de kosten van Beheer en Administratie aan de doelstellingen worden toegerekend.

Bestemming	Doelstellingen			Lasten Beheer en admie	Werkelijke lasten 2020	Begrote lasten 2020	Werkelijke lasten 2019
Lasten 2020	Klimaat	Bio- diversiteit	Circulaire economie				
Personeelskosten	€ 373.873	€ 436.278	€ 83.207	€ 172.590	€ 1.065.947	€ 1.159.705	€ 993.758
Directe beheer en adm kosten	-	-	-	€ 21.540	€ 21.540	€ 24.500	€ 20.861
Huisvestingskosten	€ 22.288	€ 26.008	€ 4.960	€ 10.289	€ 63.545	€ 75.250	€ 65.952
Kantoor- en algemene kosten	€ 16.080	€ 18.764	€ 3.579	€ 7.423	€ 45.846	€ 83.000	€ 52.688
Afschrijving	-	-	-	€ 6.392	€ 6.392	€ 12.000	€ 11.082
Uitbesteed werk	€ 70.986	€ 221.284	-	-	€ 292.270	€ 200.000	€ 363.306
	€ 483.226	€ 702.334	€ 91.746	€ 218.234	€ 1.495.540	€ 1.554.455	€ 1.507.648
Beheer en administratie	€ 91.1331	€ 106.576	€ 20.326	€ -218.234			
Totaal	€ 574.558	€ 808.910	€ 112.072	-	€ 1.495.540	€ 1.554.455	€ 1.507.648
Baten					€ 1.517.410	€ 1.579.455	€ 1.540.142
Besteed aan doelstellingen als percentage van de baten					99%	98%	98%
Besteed aan doelstellingen als percentage van de lasten					100%	100%	100%
Kosten B&A tov totale kosten				14,6%			

De kosten zijn zoveel als mogelijk toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De directe projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie. Dit betreft o.a. kosten van directie en ondersteuning, die niet rechtstreeks toegerekend kunnen worden aan de doelstellingen. De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (excl. directe projectkosten). De kosten van beheer en administratie zijn in 2020 14,6 % van de totale kosten, in 2019 was dat 13,2%.

Natuur en Milieu Overijssel hanteert de volgende normen voor de verschillende kengetallen, vastgesteld in de landelijke NMF:

- kosten eigen fondsenwerving t.o.v. de baten uit eigen fondsenwerving n.v.t.
- besteed aan doelstelling t.o.v. van de baten 100%
- besteed aan doelstelling (voor verdeling kosten beheer en administratie) t.o.v. de lasten 80%
- kosten beheer en administratie t.o.v. van de lasten 20%

5.8.2 Toelichting lastenverdeling

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2020	2020	2019
Lasten			
Personeelskosten	€ 1.065.947	€ 1.159.705	€ 993.758
Huisvestingskosten	€ 63.545	€ 75.250	€ 65.952
Kantoor- en algemene kosten	€ 45.846	€ 83.000	€ 52.688
Directe Beheer en Administratiekosten	€ 21.540	€ 24.500	€ 20.861
Afschrijving	€ 6.392	€ 12.000	€ 11.082
Directe activiteitenkosten uitvoering projecten	€ 292.270	€ 200.000	€ 363.306
	€ 1.495.540	€ 1.554.455	€ 1.507.648
Personeelskosten			
Brutoloon	€ 852.568	€ 841.176	€ 760.670
Mutatie vakantiedagen	€ -6.133	-	€ 4.780
Werkgeverskosten sociale verzekeringen	€ 139.478	€ 146.146	€ 131.921
Werkgeverskosten pensioenfonds	€ 76.708	€ 80.972	€ 69.947
	€ 1.062.621	€ 1.068.293	€ 967.318
Reis- en verblijfkosten	€ 12.702	€ 36.000	€ 33.854
Wervingskosten	-	€ 2.000	€ -
Deskundigheidsbevordering	€ 2.196	€ 8.412	€ 5.449
Verzuimrisicoverzekering	€ 16.932	€ 12.000	€ 9.156
Arbodiensten	€ 3.145	€ 3.000	€ 2.682
Overige personeelskosten	€ 27.635	€ 30.000	€ 43.623
	€ 1.125.231	€ 1.159.705	€ 1.062.082
Af: UWV (zwsch+NOW)	€ 59.284	-	€ 68.324
	€ 1.065.947	€ 1.159.705	€ 993.758
Gemiddeld aantal medewerkers in fte's	16,3	16,1	15,9
Gemiddeld aantal medewerkers	20	20	20

5.8.2 Toelichting lastenverdeling

De bezoldiging van de bestuurder is in 2020 als volgt:	
<i>Grondslag: CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening</i>	
Specificatie	
<i>Naam</i>	M.H.Nijboer
<i>Functie</i>	Algemeen Directeur
<i>Dienstverband</i>	
<i>aard</i>	onbepaald
<i>uren</i>	36
<i>parttime percentage</i>	100%
	01-01 tm 31-12
<i>Bezoldiging in euro's</i>	
<i>Jaarinkomen;</i>	
<i>Brutoloon</i>	€ 84.960
<i>Individueel keuzebudget</i>	€ 12.545
<i>(vervangt vakantiegeld en eindejaarsuitkering)</i>	
<i>Variabel inkomen</i>	
Totaal Jaarinkomen	€ 97.505
<i>SV verzekeringslasten</i>	€ 10.141
<i>Pensioenlasten werkgever</i>	€ 10.365
<i>Belastbare vergoedingen</i>	€ 718
<i>Overige beloningen op termijn</i>	-
<i>Uitkering beëindiging dienstverband</i>	-
Totaal Overige lasten en vergoedingen	€ 21.224
Totaal bezoldiging 2020	€ 118.729
Totaal bezoldiging 2019	€ 109.093

Er zijn aan de bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. Deze beloning voldoet aan de regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht van de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland. De bestuurder valt met een score van 365 BSD punten in categorie F van deze regeling.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding van € 600,- per jaar. De leden die ook zitting hebben in een commissie ontvangen een vaste vergoeding van € 800,- per jaar. De voorzitter ontvangt een vaste vergoeding van € 1.000,- per jaar.

In 2020 is een totaal bedrag van € 4.600,- uitbetaald aan de Raad van Toezichtleden.

5.8.2 Toelichting lastenverdeling

	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2020	2020	2019
Huisvestingskosten			
Huur	€ 42.491	€ 45.000	€ 41.517
Leveringen en diensten	€ 16.739	€ 21.000	€ 19.430
Verhuizing/verbouwing			
Overige huisvestingskosten	€ 4.315	€ 9.250	€ 5.005
Totaal	€ 63.545	€ 75.250	€ 65.952
Kantoor- en algemene kosten			
Kantoorbenodigdheden	€ 3.348	€ 9.000	€ 7.502
Telefoon- en internetkosten	€ 5.339	€ 6.000	€ 5.374
Porti- en vrachtkosten	€ 1.242	€ 2.000	€ 332
Druk/kopie/vormgeving	€ 1.264	€ 5.000	€ 1.977
Abonnementen/vakliteratuur	€ 3.926	€ 6.000	€ 6.372
Automatiseringskosten	€ 15.757	€ 20.000	€ 18.337
Overige kosten algemeen	€ 14.970	€ 35.000	€ 12.794
Totaal	€ 45.846	€ 83.000	€ 52.688
Directe beheer en administratiekosten			
Accountantskosten	€ 10.500	€ 12.000	€ 8.000
Administratiekosten	€ 6.074	€ 6.000	€ 5.471
Bestuurskosten/incl verg Raad van Toezicht ¹¹	€ 4.966	€ 6.500	€ 7.390
Totaal	€ 21.540	€ 24.500	€ 20.861
	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2020	2020	2019
Afschrijving			
Afschrijving inventaris	€ 2.106	€ 2.500	€ 1.837
Afschrijving ICT	€ 4.286	€ 9.500	€ 9.245
	€ 6.392	€ 12.000	€ 11.082
Directe activiteitenkosten uitvoering projecten ¹²			
Drukwerk/kantoor	€ 12.815	€ 5.000	€ 5.185
Catering/campagne	€ 30.086	€ 30.000	€ 45.424
Materialen	€ 11.634	€ 15.000	€ 58.977
Inhuren derden	€ 237.734	€ 150.000	€ 253.721
Totaal	€ 292.270	€ 200.000	€ 363.306

¹¹ Raad van Toezichtleden ontvangen per jaar een vaste vergoeding zoals beschreven. De overige bestuurskosten zijn gering in 2020, o.a. door digitaal vergaderen. Er zijn ook geen kosten gemaakt voor werving.

¹² Deze kosten worden rechtstreeks aan de projecten doorberekend. De verschillen ontstaan doordat er in bepaalde projecten meer externe kosten zitten. Deze post is moeilijk van te voren te begroten, maar wordt lopende een project aangepast, en alleen opgenomen als er dekking is voor deze extra kosten binnen het project.

5.9 Werkelijk versus begroot resultaat

Er is een positief resultaat gerealiseerd van		€ 21.871	
Begroot was een resultaat van		€ 25.000	
		€ 3.129-	
	Baten, gerealiseerd	€ 1.516.410	
	Baten, begroot	€ 1.579.455	
	Verschil		- € 62.044
	Lasten, gerealiseerd	€ 1.495.540	
	Lasten, begroot	€ 1.554.455	
	Verschil		- € 58.915
	Saldo verschil met begroting		- € 3.129

Bijlages

Bijlage 1: Begrote exploitatierekening

Omschrijving	Begroting	Begroting	Werkelijk
	2020	2019	2019
Baten.			
Subsidie Provincie Overijssel	-		€ 874.874
Overige subsidies en inkomsten	-		€ 480.446
De Natuur- en Milieufederaties	€ 115.000	€ 115.000	€ 184.822
Nog te acquireren	€ 1.464.455	€ 1.361.833	
	€ 1.579.455	€ 1.476.833	€ 1.540.142
Lasten.			
Personeelskosten	€1.159.705	€ 1.069.333	€ 993.759
Huisvestingskosten	€ 75.250	€ 76.000	€ 65.952
Algemene kosten	€ 119.500	€ 106.500	€ 84.631
Activiteitenkosten projecten	€ 200.000	€ 200.000	€ 363.306
Resultaat	€ 25.000	€ 25.000	€ 32.493
	€ 1.579.455	€ 1.476.833	€ 1.540.142

Bijlage 2: Overzicht betalingen 2020 Stichting de Natuur en Milieufederaties

Omschrijving	Bedragen
NPL bijdrage vrij besteedbaar 2020	€ 118.000
Bijdrage CNK	€ 5.264
PR1910 cir economie afr 2019	€ 960
PR2010 cir economie	€ 960
PR1914 afronding PC 2019	€ 12.650
PR1901 Energie afr 2019	€ 1.000
PR2001 Energie	€ 1.000
PR1918 Klimaat ambassadeurs afronding	€ 17.400
PR2018 Klimaat ambassadeurs voorschot	€ 5.643
PR 2014 PC voorschotten	€ 33.600
Plan Boom 2020	€ 15.000
PR2005 Valuta voor Veen voorschot	€ 46.350
PR2011 Energietuinen voorschot	€ 32.000
PR 1902 NIL afr	€ 1.160
DB uren 2019	€ 16.240
Factuur 190875	€ 363
Factuur 190808	€ 1.000
Totaal	€ 308.590

Bijlage 3: Personeel

Medewerkers in en uit dienst:

Medewerkers uit dienst:

- Annelies van der Blij, *Educatie voor Duurzame Ontwikkeling*
- Rebecca Geeraert, *Projectmedewerker Educatie voor Duurzame Ontwikkeling*

Medewerkers in dienst:

- Linda van IJzendoorn, *Projectleider Energie en Duurzaamheid*

Op 31 december 2020 waren de volgende medewerkers in dienst:

- Peter Adema, *Adviseur Communicatie en IVN-Consulent*
- Gerda van den Berg, *Secretaresse*
- Astrid Beuker, *Grafisch vormgever*
- Hannelore Börger, *Projectleider Educatie en Communicatie*
- Leander Broere, *Projectleider Ruimtelijke Ordening*
- Maarten van Dongen, *Projectleider Circulaire Economie*
- Sylvia ter Heegde, *Financiën en Control*
- Loet van der Heijden, *Projectleider Energie en Duurzaamheid*
- Ilse Jansen, *Projectmedewerker Educatie en Communicatie*
- Daniëtte Kisjes, *Secretaresse*
- Livia Leysen, *Adviseur Communicatie en PR*
- Matthijs Nijboer, *Directeur*
- Wendy Oude Vrielink, *Projectleider Duurzaamheid en Energie*
- Ruud Pleune, *Projectleider Natuur, Landschap en Landbouw*
- Willem Seine, *Projectleider Water, Voedsel en Energie*
- Alma Streefkerk, *Projectleider Educatie voor Duurzame Ontwikkeling*
- Martijn Wubbolts, *Projectmedewerker Ruimtelijke Ordening en Natuur*
- Linda van IJzendoorn, *Projectleider Energie en Duurzaamheid*
- Anneflood Zuurbier, *Projectleider Educatie voor Duurzame Ontwikkeling*

Bijlage 4: Aangesloten groepen

Gemeente Almelo

- IVN Almelo
- KNNV Twenthe
- Nivon Almelo
- Stichting Duurzaam Almelo

Gemeente Dalfsen

- Het Levende Dorp
- Stichting Isis Sofia

Gemeente Deventer

- KNNV Deventer
- IVN Deventer
- Stichting Groen en Mens
- Deventer Bomenstichting
- Stichting Natuurboeren
- Vogelwerkgroep De IJsselstreek
- Zorgtuin de Molenenk
- Stichting De Groene Knoop
- Stichting Kleinschalig Landschap

Gemeente Dinkelland

- Heemkunde Denekamp
- Stichting Natuur en Milieu Ootmarsum
- Heemkunde Weerselo
- Natura Docet Wonderryck Twente

Gemeente Enschede

- KNNV Enschede
- IVN Enschede
- Nivon Enschede
- Stichting Natuur en Milieuraad Enschede
- VMDLT

Gemeente Haaksbergen

- IVN Haaksbergen
- Stichting Natuur en Milieu Haaksbergen

Gemeente Hardenberg

- Natuuractiviteitencentrum De Koppel
- IVN Hardenberg-Gramsbergen
- Natuurwerkgroep De Reest

- Stichting Natuurbehoud Noordoost Overijssel
- Stichting Das en Vecht
- Stichting Bollenteelt Hardenberg

Gemeente Hellendoorn

- Centrum voor Natuur en Milieu Educatie
- IVN Hellendoorn-Nijverdal
- Stichting Milieuraad Hellendoorn
- Vogelwerkgroep Midden-Overijssel

Gemeente Hengelo

- Stichting Natuur en Milieuraad Hengelo/Borne
- IVN Hengelo
- Nivon Hengelo

Gemeente Hof van Twente

- Stichting De Groene Hof
- Nivon Goor
- IVN Diepenheim

Gemeente Kampen

- Natuurvereniging IJsseldelta

Gemeente Oldenzaal

- IVN Oldenzaal-Losser
- Stichting Milieuoverleg Oldenzaal

Gemeente Olst-Wijhe

- IVN De Grutto Olst-Wijhe

Gemeente Ommen

- Vereniging voor Natuur en Milieu De Vechtstreek
- Plaatselijk Belang Witharen

Gemeente Raalte

- IVN Raalte

Gemeente Rijssen-Holten

- IVN Rijssen
- Stichting Duurzaam Holten

Bijlage 4: Aangesloten groepen

Gemeente Staphorst

- Natuurbeschermingsvereniging IJhorst-Staphorst
- Informatiecentrum De Veldschuur

Gemeente Steenwijkerland

- KNNV De Noordwesthoek
- IVN Noordwest Overijssel
- Natuur en Milieuplatform Steenwijkerland
- Stichting Natuurlijk Jonen

Gemeente Twenterand

- KNNV Vriezenveen
- Stichting Milieuraad Den Ham-Vroomshoop
- Stichting Engbertsdijkerven

Gemeente Wierden

- Stichting Natuur en Milieu Wierden

Gemeente Zwolle

- IVN Zwolle
- KNNV Zwolle
- Milieuraad Zwolle
- Nivon Zwolle
- Avifauna Zwolle
- Resto Van Harte Zwolle
- A Rocha Zwolle

Provinciaal/regionaal

- Het Oversticht
- Landschap Overijssel
- Sluispoort Zwartsluis

Landelijk

- Ravon

Bijlage 5: Overzicht van de door ons georganiseerde (digitale) bijeenkomsten en evenementen 2020

Overzicht van de door ons georganiseerde (digitale) bijeenkomsten en evenementen 2020				
Datum	Naam activiteit	Aantal deelnemers	Locatie met plaatsnaam	Project-leider
09/01/2020	Groene Loper Zwolle: Aanvraagmoment NL-Doet	65	t Hofhuys, Zwolle	AS
14/01/2020	Bijeenkomst denktank NME-visie Zwolle	15	NMO, Zwolle	AS
16/01/2020	Landelijke inspiratie bijeenkomst Ambassadeurs Natuurlijke klimaatbuffers	85	Vechtclub XL, Utrecht	WS
21/01/2020	Startbijeenkomst Adviseurs van de Toekomst	60	Buitencentrum Sallandse Heuvelrug, Nijverdal	AS
23/01/2020	Inloopavond Noordmanshoek	50	Langhuus, Wijhe	AZ/WOV
29/01/2020	Groene Loper Enschede inspiratiesessie	25	Enschede	LVDH
30/01/2020	Inspiratiebijeenkomst groene bewonersinitiatieven Groene Loper Zwolle en Stimuland	85	Schapenboerderij de Vreugdehoeve, Zwolle	AS
30/01/2020	Nieuwjaarsbijeenkomst Groene Twinkeling	130	Buitencentrum Sallandse Heuvelrug	WS
03/02/2020	Strategiesessie NMO	45	Buitencentrum Sallandse Heuvelrug	WOV/MN
04/02/2020	NME-partneroverleg (visie NME-Zwolle)	20	Milieuraad Berkum, Zwolle	AS
11/02/2020	NME-centra overleg	10	De Höfte, Oldenzaal	HB
13/02/2020	Kennisfestival Lokale Energie Overijssel en EP	180	Enexiskantoor Zwolle	LVDH / WOV
13/02/2020	Inspiratiebijeenkomst Groene Schoolpleinen/ Natuur voor Elkaar	65	Omni Mobilae, Heino	AZ/HB
13/02/2020	Kennisfestival Lokale Energie	180	Enexis, Marsweg 5, 8013 PD Zwolle	LVDH
13/02/2020	Inspiratiebijeenkomst Groene Schoolpleinen/ Natuur voor Elkaar	65	Omni Mobilae, Heino	AZ/HB
18/02/2020	COP Wind	13	Open ruimte, NMO	WOV
04/03/2020	Inspiratiedag Jong Leren Eten kinderopvang	75	Landgoed Kaamps, Deurningen	AS
05/03/2020	Bijeenkomst klimaatbuffer ambassadeurs Overijssel	10	Open ruimte, NMO	WS
14/03/2020	Groene Loper Zwolle: NL-Doet	150	33 verschillende locaties in Zwolle	AS
27/03/2020	Groene Loper Losser Oldenzaal	30	Erve Boerrigter De Lutte	LVDH
22/04/2020	Webinar LEI Energie Opwekken	26	online	LVDH/WOV
22/04/2020	Kennissessie LEI: Energiemarkt	26	Digitaal: zoom	LVDH
22/04/2020	Trekkersbijeenkomst Groene Lopers	17	Zoom	HB
24/04/2020	Bloemenlint Groene Loper Zwolle	500	Verschillende locaties	AS
01/05/2020	Bloemenlint Enschede zaaiactie 8000m2 ingezaaid	90	fysiek	AH
01/05/2020	Bloemenlint Groene Loper Losser-Oldenzaal (incl. 2 omliggende gemeenten) 10 hectare	275	fysiek	LVDH
12/05/2020	Digitale bijeenkomst NME-partners Zwolle (NME-visie)	15	Digitaal: zoom	AS
26/05/2020	Talkshow bewoners Berkum Energieneutraal	120	Digitaal: livestorm (via the Post)	WOV
27/05/2020	Webinar 1 Groene Schoolpleinen Overijssel	60	Zoom	AZ/HB
01/06/2020	Groene Loper Enschede aanvraag Groene Burendag	25	Digitaal (via The Post)	AH
10/06/2020	Webinar 2 Groene Schoolpleinen Overijssel	50	Zoom	AZ/HB

Bijlage 5: Overzicht van de door ons georganiseerde evenementen (vervolg)

Datum	Naam activiteit	Aantal deel-nemers	Locatie met plaatsnaam	Project-leider
11/06/2020	Startbijeenkomst Land van Waarde	25	Akkerbouwbedrijf fam. De Jongh De Leeuw, Wijhe	HB
15/06/2020	Infosessie 1 Verduurzamen Woningen Berkum Energie-neutraal	18	Wijnenbelt, Zwolle	WOV
16/06/2020	Infosessie 2 Verduurzamen Woningen Berkum Energie-neutraal	25	Digitaal: Zoom	WOV
17/06/2020	Infosessie 3 Verduurzamen Woningen Berkum Energie-neutraal	15	Wijnenbelt, Zwolle	WOV
23/06/2020	NME centra overleg	10	Zoom	HB
24/06/2020	Energie café Overijssel Opgewekt Rijssen	20	Digitaal: zoom	LVDH
24/06/2020	Netwerkbijeenkomst Groene Lopers	35	Zoom	HB
24/06/2020	Energie café Overijssel	20	Digitaal: zoom	LVDH
02/07/2020	Groene Loper Zwolle: aanvraagmoment Groene Burendag	70	Hybride: Zoom (digitaal) en Creatieve Coöperatie (fysiek)	AS
24/08/2020	Alle scholen groen in Hof van Twente	22	Zoom	HB
27/08/2020	Inspiratiebijeenkomst Partners WaardeRinb	18	Zoom	MD
02/09/2020	Kennissessie LEI: Aardgasvrij en energiebesparing	19	Digitaal: zoom	WOV
14/09/2020	Inspiratiebijeenkomst Regenwaterambassadeurs Deventer	25	Digitaal: zoom	WS
26/09/2020	Groene Loper Zwolle: Groene Burendag	250	59 straten in Zwolle	AS
01/10/2020	Kennisbijeenkomst Groene Schoolpleinen Overijssel	30	Zoom	HB
08/10/2020	Bijeenkomst mdw. Federaties project Ambassadeurs NK	10	Digitaal: zoom	WS
22/10/2020	Trekkersbijeenkomst Groene Lopers	17	Zoom	HB
22/10/2020 23/10/2020	Waterdoedag (digitaal)	25	Zoom	IJ/ HB
27/10/2020	Bijeenkomst denktank NME-visie Zwolle	15	Digitaal: zoom	AS
17/11/2020	Uitreiking 168 bomen Bomenactie GL Losser Oldenzaal	30	fysiek	LVDH
17/11/2020	Uitreiking 110 bomen Bomenactie GLE	25	fysiek	LVDH
18/11/2020	Scholenbijeenkomst Oldenzaal	17	Zoom	HB
19/11/2020	Intervisiebijeenkomst partnergemeenten Groene Schoolpleinen	10	Zoom	HB
25/11/2020	Training bijengastdocenten	10	Zoom	LL/ HB
30/11/2020	Kennissessie LEI nieuwe PCR regeling	50	Zoom	LVDH
02/12/2020	Bijpraatavond Noordmanshoek	50	Digitaal: zoom	WOV
03/12/2020	NME-partneroverleg (visie NME-Zwolle) - deel 1	10	Digitaal: zoom	AS
07/12/2020	Startsessie Sturen met de Buren	20	Digitaal: zoom	WOV
08/12/2020	NME-partneroverleg (visie NME-Zwolle) - deel 2	10	Digitaal: zoom	AS
14/12/2020	Vervolg Verduurzamen Woningen Berkum Energie-neutraal	60	Digitaal (via The Post)	WOV
15/12/2020	Online training Gastdocenten voor educatie leskisten	20	Digitaal: zoom	HB
15/12/2020	Training gastdocenten energiekisten	20	Zoom	IJ/ HB
16/12/2020	Landelijke bijeenk. Ambassadeurs Natuurlijke klimaat-buffers met CNK	32	Digitaal: zoom	WS
	Totaal	3595		

Bijlage 6: Rooster van aftreden Raad van Toezicht

- Benoeming
- Herkiesbaar
- Niet herkiesbaar

	Benoeming	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Martijn Dadema	01/10/2018								
Dirk Getkate	26/10/2016								
Hans de Jong	01/10/2018								
Bert Vroon	11/12/2013								
Anneke Beukers	16/09/2019								
Victor van Dijk	16/09/2019								

	Benoeming	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Martijn Dadema	01/10/2018								
Dirk Getkate	26/10/2016								
Hans de Jong	01/10/2018								
Bert Vroon	11/12/2013								
Anneke Beukers	16/09/2019								
Victor van Dijk	16/09/2019								

Bijlage 7: Verslag 2020 NMF vertrouwenspersoon

Natuur en Milieufederaties

Verslag externe vertrouwenspersoon 2020

Bevindingen en aanbevelingen

Er waren afgelopen jaar geen meldingen over ongewenste omgangsvormen en integriteit. Dit wil niet zeggen dat medewerkers geen last hebben van ongewenste omgangsvormen of integriteit. Medewerkers kunnen bijvoorbeeld ook contact hebben opgenomen met de leidinggevende, medezeggenschap, personeelsfunctionaris of bedrijfsarts. De uitkomsten van bv. een gehouden Medewerkers Tevreden Onderzoek met vragen over sociale veiligheid en integriteit, geanonimiseerde vragenlijsten of analyses van incidentmeldingen en ziekteverzuimgegevens kunnen een indicatie geven. De externe vertrouwenspersoon kan ook periodiek een eigen bijdrage of artikel aanleveren om zo zijn bekendheid bij medewerkers te benadrukken. Bekendheid en bereikbaarheid zijn belangrijke voorwaarden voor een effectieve uitvoering van de taken van een vertrouwenspersoon.

Aanbevelingen van algemene aard

Het informeren van medewerkers over (on)gewenst gedrag en integriteit is een belangrijk preventiemiddel mede ter voorkoming van ziekteverzuim wegens ongewenst gedrag en integriteit.

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- bij indienstreding aandacht aan het onderwerp ongewenste omgangsvormen en integriteit te geven.
- het onderwerp in bv. overlegsituaties aan de orde te stellen;
- bij exitgesprekken vragen naar mogelijke incidenten.

Apeldoorn, januari 2021

Buro Konfidi Vertrouwenspersonen

Steenmarter 8 7325 AZ Apeldoorn Tel: 0655183368

info@konfidi.nl www.konfidivertrouwenspersonen.nl

Natuur en Milieu Overijssel

Assendorperdijk 3
8012 EG Zwolle
038-4250960

info@natuurenmilieuoverijssel.nl
www.natuurenmilieuoverijssel.nl

Samen voor een mooi en duurzaam Overijssel

natuur en milieu **overijssel**